1468

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

MINTIS

LAIKRAŠTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Nr. 7 (390) Memmingenas, 1948 m. sausio 22 d. III metai

Gen. Clay apie santykius su Sov. Sąjunga:

„Mes esame padėtyje du centnerius sveriančio milžino, kuris stovi prieš mažą gipsinę figūrą“

„Bus reikalinga žymiai sustiprinti mūsų karinį potencialą, jei mums nepasisektų sukurti nusistovėjusią Europą“.

Bad Nauheimas (DENA). Amerikiečių karinis gubernatorius Vokietijoje generolas Lucius D. Clay INS korespondentui Omer Andersonui suteikė interview, kuriame jis pasisakė dėl vokiečių ūkio tarybos pertvarkymo sujungtose zonose, dėl streikų Ruhro krašte ir dėl santykių įtempimo tarp Jungtinių Amerikos Valstybių ir Sovietų Sąjungos. Dėl prancūzų priekaištų, kad Prancūzija nebuvus informuota apie Frankfurte įvykstančią konferenciją, gen. Clay pasakė, kad gerokai prieš tai prancūzų vyriausybė buvusi supažindinta su amerikiečių planais. „Kodėl prancūzai turėjo būti painformuoti apie reikalą, kuriame jie nedalyvauja? Keliais atvejais mes kvietėme prancūzus prisidėti prie mūsų, ir mes tikrai tikime, kad jie tą padarys. Bet kol tas nepadaryta, aš nematau pagrindo, kodėl reikėtų iš anksto informuoti apie nutarimus.“

Ruhro krašte dabar vykstančius streikus generolas Clay priskiria tiek komunistinei veiklai, tiek ir maisto produktų nedatekliui. Netolimoje ateityje jis tikisi sabotažo aktų ir streikų, panašių kaip komunistai neseniai organizavo prieš prancūzų ir italų vyriausybes. Bet jis abejoja, kad komunistai galėtų susilaukti bet kokio pasisekimo.

Dėl Jungtinių Amerikos Valstybių santykių įtempimo su Sovietų Sąjunga generolas Clay pasakė: „Mes esame padėtyje du centnerius sveriančio milžino, kuris stovi prieš mažą gipsinę figūrą.“ Jis įspėjo Maskvą nepasitikėti tuo, kad amerikiečiai būtų linkę neišlaikyti spaudimo kurioje nors vietoje. Tą galimybę, kad dabar, po Frankfurto ūkio tarybos pertvarkymo, sovietai mėgintų išstumti Jungtines Amerikos Valstybės iš Berlyno, gen. Clay neskaito rimta. Jis pasakė: „Jei sovietai nutrauktų amerikiečių susisiekimą su Berlynu geležinkeliais, tai visus reikalingus kariuomenei ir civiliams tarnautojams tiekimus amerikiečiai atsigabentų oro keliu.“ Tokiu atveju sovietams tektų atsakomybė už aprūpinimą vokiečių amerikiečių sektoriuje.

Toliau generolas Clay nurodė, kad antikomunistinis frontas sovietų okupuotoje zonoje turįs pasisekimą ir todėl propagandos atžvilgiu komunistai esą defenzyvoje. Sovietų Sąjunga turinti dvi silpnas vietas, kaip jis išsireiškė, Achillo kulnis. Viena tų vietų esanti Oderio-Neisses linija, nes teritorijas už tos linijos sovietai atėmė iš vokiečių, iš kurių jie dabar tikisi prielankumo, ir atidavė Lenkijai. Antra lengvai pažeidžiama vieta esąs „policinės valstybės teroras“ sovietų zonoje.

Generolas Clay tikisi visiškos savo vyriausybės ir visuomenės paramos savo nusistatymui likti Berlyne. Dėl galimybės, kad jį sovietai gali pagrobti į savo zoną, jam belieka tik nusijuokti. Jis pasakė juokdamasis: „Aš neturiu jokių sargybų ir vaikštau beginklis. Dėl padėties Berlyne aš nesu sujaudintas ir skrisdamas į Jungtines Amerikos Valstybės aš palieku Berlyne vienišą savo žmoną.“

Antradienį, po kontrolinės Tarybos posėdžio generolas Clay išskrido į Jungtines Amerikos Valstybes padaryti pranešimo kongresui, kuris dabar svarsto Europos rėmimo programą. Jis yra tos nuomonės, jog kritiška padėtis susidarytų tuomet, jei amerikiečiai pavasarį nepradėtų šelpti Europos. Ta proga jis dar pareiškė: „Bus reikalinga žymiai sustiprinti mūsų karinį potencialą, jei mums nepavyktų sukurti nusistovinčią Europą“. Jis kongresui nepiršiąs jokio ypatingo savo nusistatymo, bet išdėstysiąs aiškiai į akis krintančius faktus apie padėtį Vokietijoje.

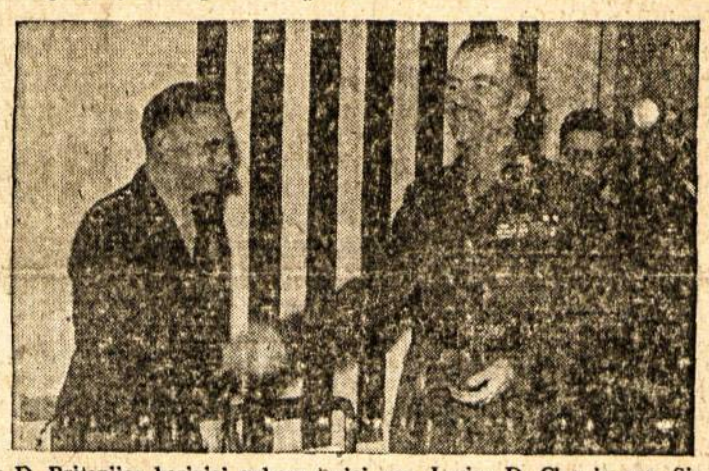

JAV ir D. Britanijos kariniai gubernatoriai gen. Lucius D. Clay ir gen. Sir Brian Robertson susitinka Frankfurte pasitarimams. (Dena—Bild)

Marshallis apie pagalbą Europai

Pitsburghas (Dena-Reuter). Amerikos užsienių reikalų ministeris Marshallis pareiškė, kad Europos kraštų praktikuotas užsienio prekybos varžymas taps Amerikos prekybininkams rimto pobūdžio klausimu, jeigu su Europos pagalbos programa nebus rasta išeities iš dabartinių ūkinių sunkumų. JAV, pareiškė Marshallis Pittsburgho prekybos rūmuose, ryžtingai stos prieš kiekvieną tautą ar grupę Europoje, kuri bandys Europos atkūrimą apsunkinti ar sutrukdyti. Marshallis pareiškė viltį, kad Europos pagalbos programą Kongreso debatuose smulkmenose bus dar labiau patobulinta, vienok įspėjo nuo radikalaus taisymo to plano pagrindų.

Pereitų metų pavasarį Maskvos konferencijos nepasisekimas, tęsė Marshallis, išaukė reikalą paskatinti vis sunkėjančią Europos būklę. Jei mūsų prekybininkai vėl naudosis ankstyvesnėmis lengvatomis, gyvens Europos kraštuose, keliaus ir prekiaus, yra svarbu, kad europiečiams vėl grįžtų pasitikėjimas JAV ir liberalinės santvarkos sveikumu. Tolimesnis Europos smukimas ir ūkiškas ar politiškas Europos krachas turėtų JAV rimčiausių pasekmių. Jei Europai nepasisektų atsigauti, o tai neįmanoma be mūsų pagalbos, pasėkos būtų jaučiamos visame pasaulyje.

Londonas (Dena/Reuter). Britų darbo partija pasiryžo sukviesti Londone socialistų konferenciją tų 16 kraštų, kurie prisideda prie Marshallio plano.

TAFTAS PRITARIA PAGALBOS APKARPYMUI

Washingtonas (Dena/INS). Senatorius Robertas Taftas pasisakė už Europos pagalbos programos apkarpymą 2,600.000 dolerių.

* * *

JAV 1948 m. laukiama gero kviečių derliaus.

Šios dienos numeryje:

AR GALI ARABAI KARIAUTI?

*

MES JAU AUKSO ŽEMĖJE

*

ATOMINĖS EROS EUROPA

*

KAI DIDVYRIAI MIRŠTA

*

NAUJOS GALIMYBĖS ĮSVYKTI IŠ VOKIETIJOS

*

TERŠIA LIETUVIŲ VARDĄ ir kt.

Kominformo organas puola keturis politikus

Bad Nauheimas. Kas dvi savaites pasirodančiame kominformo organe, viename paskutiniųjų numerių vedamajame, anot Alpenland radijo, smarkiai puolami britų užsienių reikalų ministeris Ernestas Bevinas, prancūzų socialistų vadas Leonas Bliumas, italų dešiniųjų socialistų vadas Giuseppe Saragat ir vokiečių socialdemokratų partijos pirmasis pirmininkas dr. Kurt Schumacheris.

Laikraštis tiems keturiems politikams daro priekaištą, kad jie yra prisiėmę Amerikos agentų pareigas, ir Prancūzijoj kartu su Bidault, Didžiojoj Britanijoj su Churchilliu ir Italijoj su de Gasperi veda blogai tušuojamą politiką Amerikos ekspansijai paremti.

LAUKIA KARO INDIJOJ

Londonas (Dena/INS). „Daily Mail“ praneša iš Rawalpindi, jei neįvyks stebuklas, kelių savaičių būvyje tarp Indijos ir Pakistano kils karas. Karachi laukia pasiruošę Royal Airforce lėktuvai, kad iš pavojingų sričių išgabenti europiečius.

Ir bulgarai tremia mases

Ankara (Dena/Reuter). Iš Sofijos ateinančios žinios nurodo į tai, kad prieš Bulgarijos piliečius turkus imamasi griežtos akcijos. Vyriausybė pareikalavo prie Bulgarijos-Graikijos sienos gyvenančius turkus persikraustyti į Šiaurės Bulgariją. 1500 turkų turi būti iškelti į kalnų pramonės rajoną Pernik ir ten apgyvendinti darbo stovykloje.

Kai kurie turkų laikraščiai tai suriša su bulgarų kariuomenės koncentravimu prie graikų sienos ir reikalauja savo vyriausybę įvykius atidžiai stebėti. Neoficialūs turkų sluoksniai tariasi dėl diplomatinių priemonių iš Turkijos pusės arba dėl kreipimosi tuo reikalu į Jungtines Tautas.

Belgradas (Dena/Reuter). Bulgarija ir Rumunija pasirašė draugiškumo ir savitarpinės pagalbos paktą. Ta proga Bulgarijos pasiuntinybėje Dimitrovas pareiškė: „Nė valandos nesugaišę mes aptarėm visas problemas, turėjusias ryšį su paktu, kurs bus labai reikšmingas.“

SOVIETAI NORI UŽVALDYTI PASAULĮ

Bad Nauheimas (Dena). JAV delegatas atominėj komisijoj Frederic Osborne, anot New Yorko radijo, pareiškė, kad tarptautinės taikos interesuose atominės energijos kontrolei nėra jokios vilties, jei Kremlius nepakeis savo politikos arba nepakils geležinė uždanga.

Osborne apkaltino sovietus, kad pastarieji siekia viešpatavimo Europoje ir didžiojoje dalyje Azijos, o gal net ir viešpatavimo pasaulyje.

Osborne nurodė į tai, kad komisijos pastangos pereitais metais pasiekti bendro atominės kontrolės susitarimo sovietų delegato buvo niekais paverstos. Sovietų Sąjunga pasirinko kryptį, kuri yra labai pavojinga ir jai pačiai ir visam likusiam pasauliui. Jokia vyriausybė nėra savo tautos taip atskyrusi nuo pasaulio nuomonės ir jokia vyriausybė taip neignoruoja viešosios nuomonės, kaip Sovietų Sąjunga. Yra maža vilties pasiekti sąlygų pasauliniam bendradarbiavimui, kol nebus pralaužta toji intelektualinė izoliacija, kuri yra labai reikšminga efektyviai atominės energijos kontrolei. Baigdamas Osborne pažymėjo, kad JAV abiejuose pasauliniuose karuose išmoko, kad visuotinei taikai tarptautinis bendradarbiavimas turi lemiančios reikšmės. Sovietų Sąjunga, kuri šiandien yra labiau izoliuota, negu kad savo laiku buvo JAV, turi dar to pasimokyti.

JUGOSLAVIJA KALTINAMA DĖL PRIESPAUDOS TRIESTE

New Yorkas (Dena). D. Britanijos vyriausybė Saugumo Tarybai ir Jugoslavijos pasiuntiniui Londone įteikė notą, kurioje apkaltino Jugoslavijos vyriausybę, kad pastaroji savo zonoje Trieste persekioja kiekvieną nekomunistų vadovaujamą politinį judėjimą.

Strateginės priemonės Viduržemio jūroje

D. Britanija ir Irakas sudaré karinę sutartį

Londonas (Dena). D. Britanija ir Irakas pasirašė naują draugiškumo paktą. Tuo paktu yra pakeičiamas 1930 metų susitarimas, pagal kurį britai tuomet atsisakė Irako mandato ir tam kraštui suteikė nepriklausomybę. Britų užsienių reikalų ministeris Bevinas pareiškė, kad tai yra pradžia britų draugiškumo nusistovėjimo arabų pasaulyje.

Naujasis paktas britų sluoksniuose Londone yra traktuojamas kaip „visiška apsigynimo unija“. Svarbiausieji to naujojo pakto nuostatai yra: a)) buvusioji Bagdade britų karinė misija pakeičiama nuolatine anglų — irakiečių savisaugos taryba ir b) bendras naudojimas tam tikrų aerodromų. Bet kartu D. Britanija atsisako teisės laikyti žemyno kariuomenę Habbaniya ir Shaiba aviacijos bazėse. Straipsnis 3 numato tarpusavę pagalbą karo atveju.

Londonas (Dena/Reuter). Papildomai pranešama, kad D. Britanijos — Irako sutartyje trečias straipsnis numato tarpusavę pagalbą karo atveju. Jei Irakas būtų įtrauktas į karą arba atsidurtų karo grėsmėj, Irako karalius tuoj galėtų D. Britanijos pareikalauti, visų ginklo rūšių kariuomenės dalinius pasiųsti į Iraką. Be to, D. Britanijai bus suteikta galimybė pasinaudoti Irake visais įrengimais, susisiekimo ir žinių perdavimo priemonėmis tomis pačiomas sąlygomis, kaip ir Irako armijai. Tos sutarties priede numatoma sąlygos išmokslinti su britų parama Irako oro pajėgas ir armiją.

ANGLAI TARSIS SU SAUDI ARABIJA IR TRANSJORDANIJA

Britų vyriausybė tikisi, kad netrukus į Londoną atvyks Saudi Arabijos užsienių reikalų ministeris emiras Feisalas, kuris taip pat tarsis su britų užsienių reikalų ministeriu. Pasirašant susitarimą su Iraku Bevinas pabrėžė, kad tai esąs pirmas iš eilės susitarimas su arabų kraštais.

Ateinančių savaičių būvyje taip pat yra laukiamas atvykstant į Londoną ir Transjordanijos ministeris pirmininkas.

Vienas United Press komentatorius aiškina, jog čia yra pradėta vykdyti plačiai išsišakojusi politiškai karinė programa, kurios tikslas yra stabilizuoti rytinę Viduržemio jūros dalį ir **blokuoti sovietų kelius priėjimui prie tos srities.** Šios informacijos paeinančios iš „aukštų D. Britanijos karinių sluoksnių“.

PRIEŠ SOVIETUS NUKREIPTA AKCIJA

Tie patys šaltiniai skelbia, jog čia turima tikslo **neprileisti Sovietų Sąjungos prie tos srities,** kuri nuo šiolei tampa taip svarbi D. Britanijai ir kuri lygiai taip pat sudaro sparninę apsaugą Jungtinėms Amerikos Valstybėms vykdant Vakarų Europos rėmimo programą.

Esą užsibrėžti šie skubieji tikslai: stabilizavimas padėties Graikijoje ir stiprinimas Turkijos; sumažinimas neišvengiamų nesusipratimų Palestinoje iki galimai siauro masto; bendra diplomatinė akcija išlaikyti Viduriniuose Rytuose apsigynimo bazes; įruošimas Kenijoje (rytų Afrikoje) britų karinio aprūpinimo bazės; karinės bazės Kipro saloje ir ypač Libijoje; tęsimas anglų ir amerikiečių laivynų demonstracijų Viduržemio jūroje.

Iš britų pusės pabrėžiama, kad visos šitos priemonės remiasi faktu jog nei britai, nei amerikiečiai neturi agresyvinio karo planų. Reikalas liečia tik priemones defenzyvinio pobūdžio. Anglija ir Amerika dabar dedančios pastangas pasikeisti kariniais ir diplomatiniais patyrimais.

NAUJOSIOS BAZĖS

Karo metu vykdant bendras operacijas britų sandėliai Kenijoje būsią taip pat prieinami ir amerikiečių kariuomenei. Egipte ir Indijoje buvę svarbesnieji sandėliai dabar esą perkelti į Keniją. Atrodo, kad ten bus perkeltos ir karinių medžiagų atsargos iš Palestinos.

Šioje programoje ypatingai svarbi strateginė rolė tenka Lybijai. Jos vaidmuo dar labiau padidėja kai imama kombinuoti su Trieste bei Graikijoje esamomis bazėmis ir su laivyno vienetais Viduržemio jūroje.

Britų patikimuose kariniuose sluoksniuose patvirtinama, kad rimtais atsitikimais Irako bazėmis galės naudotis ir Jungtinės Amerikos Valstybės. Tos bazės prisidėtų prie atlaikymo sovietų spaudimo Iranui. Jau sausio 14 d. Anglijoje buvo paskelbta, kad D. Britanija leido amerikiečiams prie Tripolio, Libyjoje, statyti naują aviacijos bazę. Čia turima galvoje Mellaha aerodromą, kurį amerikiečiai naudojo paskutiniojo karo metu. Anot UP, kariniai stebėtojai tvirtina, kad tuo būdu Mellaha pasidarytų svarbiu mazgu tarp Jungtinių Amerikos Valstybių ir tarp Viduržemio jūroje esančių amerikiečių laivyno vienetų.

LAUKIAMA SOVIETŲ PROTESTO

Britų valdžios įstaigos patvirtina, kad yra lukiama sovietų protesto dėl Mellaha oro bazės perdavimo. Manoma, kad sovietai remsis tuo, jog Libijos ateitis ir visi su tuo surišti klausimai turi būti sprendžiami visų keturių didžiųjų valstybių.

ARABAI IEŠKO GINKLŲ

Kopenhaga (Dena/Reuter). Konservatyvinis danų laikraštis „Berlinske Tidende“ praneša, kad neseniai lankėsi iš Kairo du arabų lygos atstovai, kurie susirado Danijos ginklų pramonės sindikatą ir bandė ten užpirkti didesnį kiekį įvairių rūšių ginklų.

Vienas sindikato narys tai papasakojo laikraščio korespondentui ir sakė, kad tos arabų pastangos buvo atmestos.

———

* Po karo Berlyno zoologijos sode vis dar liko 3087 gyvūnai, kurių vertė 106.000 svarų sterlingų.

Prancūzų komunistai paskelbe karą tautiniam susirinkimui

Paryžius (Dena/Reuter). Prancūzijos komunistai, stipriausia atskira partija, paskelbė Prancūzijos parlamentui karą ir tautinio susirinkimo eigą pavadino nelegalia. Parlamento komunistų frakcijos vadas Jacquos Duclos pareiškė, kad popietinis posėdis yra nelegalus, kadangi, komunistų nuomone, biuras buvo rinktas ne konstituciniai.

Anksčiau komunistai iš savo postų pasitraukė. Sprendimo dėl postų pasiskirstymo tarp nekomunistų buvo laukiama tris dienas. Šiuo metu paskutinis komunistų bandymas trukdyti yra nepasisekęs. 1948 metams tautinio susirinkimo administracijos postai yra užimti. Kai kurie stebėtojai yra nuomonės, kad Duclos pareiškimas, jog komunistai tuos rinkimus laiko neteisėtais, reiškia komunistų puolimų intensyvėjimą. Iš įvairių pusių girdėti balsų dėl konstitucijos pakeitimo. Net E. Herriot, vėl perrinktas tautinio susirinkimo pirmininku, pareiškė, kad netrukus tautiniam susirinkimui bus patiekta debatų nuostatų pakeitimo projektas pagal anglų pavyzdį. Iš kitos pusės yra plačiai pasklidusi nuomonė, kad procedūros pakeitimas nepakeis susidariusios Prancūzijoj būklės, kuri stebėtojų apibrėžiama kaip didėjanti praraja tarp komunistų ir antikomunistų.

REIKALAUJA PALEISTI KOMUNISTŲ PARTIJĄ

Paryžius (Dena). Komunistų elgesys tautiniame susirinkime aptariamas visų Paryžiaus laikraščių vedamuosiuose. Dešiniajame „Epoque“ rašoma: „komunistų vėžys naikina visa, ką tik jis paliečia; jis ėda sveikiausius audinius.“ Laikraštis, vadovaudamasis įvykiais, reikalauja tuoj uždrausti komunistų partiją. Radikalsocialistų „Aurore“ yra nuomonės, kad vienintėlė komunistams likusi priemonė yra jėga. Ir konservatyvus „Figaro“ tautinio susirinkimo priemonėms pritaria. Rūmai turėjo teisę prieš vyriausybės sabotuotojus imtis priemonių. Laikraštis paskiriems nekomunistų atstovams daro priekaištų, kad nebuvo gana tiksliai paaiškinta, kodėl tokios atsargumo priemonės yra reikalingos.

KOMUNISTAI PRALAIMI

Paryžius (Dena-Reuter). Įmonių tarybų rinkimuose Prancūzijos pašte atskilusioji profesinė sąjunga, Force Ouvriere, gavo 129.028 balsų daugiau, negu komunistų valdoma CGT.

* Prancūzijos tautinio susirinkimo pirmininku pakartotinai išrinktas E. Herriot.

NUOTYKIŲ ROMANAI IR TIKROVĖ

Seniau, kalbėdamas apie aukso kasyklas, aš visada prisimindavau nuotykių romanus iš anų saulėtosios pusbernystės dienų — á la Zane Grey „Pasienio legijonas", Karl May „Winnetou" ir kt. Po to mano pasąmonėj kaip neišvengiama būtybė iškildavo indėnai, nusidažę veidus karo spalvomis, ilgom barzdom apžėlę kaubojai, aukso ieškodami besirausią kalnų papėdėse. Toliau sekdavo saloon'as (saliūnas) su whisky bonkomis, revolverių didvyriais, kortavimo čempijonais, juodaakėn gražuolėm ir toj visoj maišaty — diplomuotų plėšikų gauja, atimėjanti mirties dulkes (taip nuotykių romanuose vadinamas auksas). Tada mano aukso kasyklų sąvokoj įvykdavo lūžis: nuotykių romanų fone atkrypuodavo elegantiškasis aukso ieškotojas Charli Chaplinas iš nebylaus filmo aukso karštligės laikų, mostelėdavo lazdele ir savo pasirodymu taip ir užbaigdavo kasyklų vaizdą.

Dabar manoji aukso kasyklų sąvoka iš pagrindų pasikeitė. Permaina įvyko, kai mes, 40 DP, iš Vokietijos griuvėsių patekom kaip tyčia) į Pickle Crow aukso kasyklas Kanadoj. Atsidūrėm tikroj aukso žemėj, nes kuo ne visoj apylinkėj kapstomas auksas. Yra net trys aukso kasyklos-Pikle Crow, Patricia Central Gold Mines ir Red Lake — visos trys nepertoliausiai viena nuo kitos: keliolikos mylių atstume. Kalbėsiu apie Pickle Crow. Mat, jose dabar koncentruojasi visas mūsų lietuviškas gyvenimas po Kanados dangumi, o anose tuo tarpu nėra nei vieno lietuvio.

Iš nuotykių romanų susikurtasis aukso kasyklų vaizdas subyrėjo kaip smėlio namai. Neradom čia nei revolverio didvyrių, nei plėšikų, nei saloon'ų, kur daug geriama ir dar daugiau šaudoma. Indėnų, tiesa, yra, bet jie toli gražu neprilygsta romanų raudonodžiams. Civilizacija atnešė mirtį šitiems gamtos vaikams. Jie šiandien jau baigia išmirti, o tie, kurie dar nesuskubo numirti, vos pavelka kojas civilizacijos pančiuos ir mums, europiečiams, iššaukia gailesčio jausmą

Nematyti niekur nei kalno, kur paprastai romanuose kapstomos aukso gyslos. Vieta beveik lygi: nedideli kauburėliai, apaugę mažom eglaitėm, kur ne-kur pelkių juosta. Tarp tų sniege skendinčių pelkynų kyla aukšti kasyklų pastatai su dideliu keltuvų bokštu. Technika galutinai likvidavo aukso kasyklų romantiką. Įsivaizduokit — aukso ieškoma ne žemės paviršiuj, bet giliai po žeme — nuo 200 iki 3000 pėdų. Darbininkas nežarsto aukso rieškučiomis, kaip kad būdavo nuotykių romanuos. Vietoj aukso jis renka sunkius ir nemalonius granito, kvarco gabalus. Tai tau ir Zane Grey su Karoliu May ...

Mes jau aukso žemėje

Reportažas is aukso kasyklų Kanadoj

MŪSŲ SPEC. KORESPONDENTO KANADOJE

Pirmą dieną turėjom laisvą. Mūsų malonusis palydovas S. G. Ferrar, kasyklų bendrovės direkcijos atstovas, supažindino mus su visais žemės paviršiuj esančiais kasyklų įrengimais. Matėm, kaip milžiniškom girnom malami akmens. Sumaltosios smiltys mašinų pagalba minkomos didelėse statinių pavidalo dėžėse, plaunamos, sijojamos, kol galų gale per vieną darbo dieną sulipdoma ne visai maža aukso plytelė. Viską atlieka mašinos. Žmogaus darbo jėga naudojama tik po žeme. Žmogus prie aukso neprileidžiamas. Gal ir geriau taip — kas gi, auksą matydamas, į pagundą neįkristų! ...

PIRMIEJI ĮSPŪDŽIAI ŽEMĖS GELMĖSE

Darbo sutarties nereikėjo pasirašyti. Bendrovė pasitenkino mūsų parašu, kuriuo mes, dar Vokietijoj būdami, įsipareigojom dešimčiai mėnesių dirbti tokį darbą, kurį mums paskirs Kanados vyriausybė. Kasyklų vadovybė finansavo kelionę nuo Halifaxo iki darbovietės. Išlaidų susidarė per 70 dolerių. Jos bus išskaitytos (dalimis) iš mūsų algos. Grąžins tik tada, kai būsim atidirbę sutarties laiką Pasiekę darbovietę, dar daugiau įsėdom į skolas: bendrovės krautuvėj kiekvienam reikėjo įsigyti darbo drabužius, šalmą (prie jo pritvirtinama lemputė), diržą (akumuliaturiui pasikabinti), tvirtus guminius batus, impregnuotas kasyklų darbininko pirštines, specialią dėžutę maistui, šiltas kojines, vilnonius baltinius, kas taipogi kaštavo apie 30 dol. Tuo būdu mūsų skola pakilo iki 100 dol.

Kiekviena nedarbo diena neša nuostolį. Todėl sukrutom ruoštis į darbą. Kasyklose dirbama dviem pamainom: 8—16 val. ir 20—04 val. Mūsų keturiasdešimtukas buvo padalintas į dvi grupes. Sekančios dienos rytmetį pirmoji grupė buvo susodinta į keltuvus ir po poros minučių atsidūrė 1.900 pėdų gylyje.

Pirmas įspūdis nepergeriausias. Ant šalmo pritvirtinta lemputė meta siaurą spindulių pluoštą. Tai vienintėlė šviesa. Pačios kasyklos — didelis akmens masyvas, kuriame horizontaliai ir vertikaliai iškalta eilė ilgų koridorių. Koridoriai gana aukšti. Susilenkti beveik netenka. Vietomis pastatytos medinės atramos, kad akmens neužgriūtų, bet dažniausiai jokių atramų nėra. Po kojomis telkšo vandens balos, akmenų atskalos, bėgiai vagonėliams. Drėgna, niūru. Lemputių šviesa šliaužioja pilkais akmenimis, iš kurių mes dešimt mėnesių turėsim auksą gaminti. Gera tik, kad nėra sniego kaip žemės paviršiui ir šalčio nejunti, o Pickle Crow termometrai paprastai svyruoja nuo —20° iki —30° Celsijaus, išimtiniais atvejais perkopdami ir per — 40°.

Darbas gana įvairus. Vieni suspausto oro grąžtais gręžia skyles akmenyse (senieji darbininkai), į jas deda užtaisus ir sprogdina. Kiti — sprogdinimų keliu gautą akmens skaldą pila į tam tikrus lovius ir, tuo būdu, ją surenka centriniuose koridoriuose. Iš ten akmens skalda vežama prie keltuvo, keliama į viršų ir siunčiama į malūną. Kai kurie stato atramas, remontuoja suspausto oro ir vandens siurblių vamzdžius, tiesia geležinkeliuko bėgius. Tačiau visi be išimties dirba po žeme.

Darbas nėra lengvas. Kartais tenka gerokai pasispausti. Ypač vargsta tie, kuriems vagonėliais tenka gabenti akmens skaldą. Prakaitas ne juokais ritasi veidu ir krinta kaip lietaus lašai į vandens balas po kojomis. Vagonėlius paprastai pripila suspaustu oru varoma mašina, bet kartais tenka ir kastuvus į darbą paleisti. Tada, be abejo, malonumas menkas. Tačiau pats darbas yra dėl to būtų pakeliamas. Prie jo galima įprasti — pagaliau, ne visur ir nevisada būna sunku. Nuotaiką drumsčia nuolatinis nesaugumas. Kaip jau minėjau — atramos yra nevisuose koridoriuose. Sprogdinimų metu kasdien vienur kitur atsipalaiduoja drėgmės paveikta akmens atplaiša. Toks krentantis akmens gabalas, pataikęs kam nors ant galvos ar ant kurios kitos žmogiško kūno dalies gali net ir mirtinai sužeisti. Tiesa, užgriūvimo pavojus nėra didelis, bet galimybė vis dėl to yra.

DOLERIS

Atlyginimas vidutinis — už vieną darbo valandą mokama 78 centai. Dirbama 8 val. į parą. Į darbo laiką įskaitomas nusileidimas ir pasikėlimas. Taigi, pusvalandis atsimeta. Antras pusvalandis skiriamas pietų pertraukai. Tuo būdu dirbti tenka nedaugiau septynių valandų. Seniesiems darbininkams mokami bonai, t. y. specialus atlyginimas už viršnorminį darbą. Ta galimybė, reikia manyti, bus suteikta ir mums.

O dabar — pora žodžių apie išlaidas. Už maistą, butą, šviesą ir kurą atskaitomas 1 dol. 70 centų, atseit, 50 centų daugiau kaip kad miško kirtėjams ir, tur būt, todėl, kad kasyklose yra geresnės gyvenamos patalpos. Darbininkai čia negrūdami į bendrus barakus, bet gauna kambariukus dviem žmonėm. Pastatai mediniai, dviejų aukštų. Kiekvienam kambarėly yra centralinis šildymas, elektra. Be šių kasdieninių išskaitymų dar netrūksta ir mėnesinių: 1 dol. socialiniam draudimui, 0,5 dol. mokyklai ir 0,5 dol. klubo reikalams.

Doleris ir net paskiri centai čia turi didelės reikšmės. Kasyklų bendrovės krautuvėj gali gauti visko, ko tik širdis trokšta. Maisto, tekstilės gaminiai ir pramonės prekės, palyginti, gana pigios. Stebėtis verčia tik kirpykla, kur už plaukų nukirpimą turim mokėti 75 centus. Nepigus ir kinas — 50 centų. Kino seansai būna du kartus į savaitę (su skirtingom filmom). Filmos dugiausia JAV kilmės, apstu kaubojiškų, bet pasitaiko ir geresnių.

Gana keistai mums atrodo savotiškas dolerio garbinimas. Kiekvienas stengiasi daugau uždirbti. Senieji darbininkai dirba ištisus metus, nešvęsdami net šventadienių, tik pagrindinių švenčių pirmąsias dienas. Mes sekmadieniais nedirbam. Tačiau vienas kitas ir iš mūsų jau spėjo užsikrėsti dolerio „kalimo" perdėta manija ir taipogi bando sekti senųjų darbininkų pėdomis.

Darbininkų tarpe apstu ukrainiečių ar šiaip jau rusiškos kilmės atstovų. Nors jie visi gimę Kanadoj, kai kurie dar šiek tiek šneka gimtąja kalba. Jie paprastai mėgsta mus užkalbinti rusiškai ir labai nustemba, kai mes konstatuojam faktą, kad jų rusiškoji šnekta nėra rusų kalba, o kažkas, kas mums šiek tiek primena rusų, anglų ir lenkų kalbas. Daugelis iš jų kasyklose jau yra praleidę didesnę savo amžiaus dalį. Mums visiems pakankamai pažįstamas slavo lengvas būdas, palinkimas į alkoholį ir, tuo pačiu į bereikalingą išlaidumą. Todėl nenuostabu, kad jie dar ir dabar nieko nėra sutaupę. Reikia manyti, jie niekada iš kasyklų ir neišeis. Tokių darbininkų gyvenimiškasis motto maždaug ribojasi Johan Strausso valsu: „Vynas, moteris ir daina" ... Nepadeda net ir darbas šventadieniais. Kiek į kišenę įplaukia, tiek iš jos ir išplaukia. Dėl šios priežasties visiškai suprantamas jų didesnis ar mažesnis palinkimas į komunizmą. Tie, kurie sugeba išleisti tiek, kiek jų beuždirbtų visada būna nepatenkinti gyvenimu, ir sovietiniam komunizme tikisi didesnių šaltinių savąjam credo: vynas, moteris ir daina ...

Dirba kasyklose ir keletas indėnų. Graudu stebėti šiuos kadaise išdidžius gamtos sūnus, tikruosius krašto šeimininkus, žemės gelmėse, tarp drėgnų akmenų, su motoriniu grąžtu rankose. Doleris ir juos atviliojo po žeme ...

VAŽIUOTI AR NEVAŽIUOTI Į KASYKLAS?

Reikia manyti, į aukso, vario ar geležies rūdos kasyklas Kanada įsileis ir daugiau DP. Mes esam pirmas transportas, patekęs tokios rūšies darbams. Todėl jūs, mieli skaitytojai, mums statot klausimą pačia aštriausia briauna: ar apsimoka važiuoti į Kanados kasyklas? Atsakyti vienu žodžiu taip ar nelabai sunku. Čia jau kiekvienas turi pats apsispręsti. Mes tegalim patiekti teigiamas ar neigiamas kasyklų puses. Kasyklų privalumai: neblogas butas (kambarys dviem asmenim), prieinama medicinos pagalba (yra gydytojas ir ligoninė), ryšys su pasauliu per kiną (kino kronikos), skaitykla (knygos anglų kalba), krautuvė, klubas, paštas, pastovi darbovietė, darbas be šalčio ir sniego. Kasyklų minusai: sužeidimo ar užmušimo pavojus, sunkus fizinis darbas (po žeme!), drėgmė, purvas, sprogdinimų sukeltos dulkės, dūmai ir, be to, mažokas atlyginimas. Grynų pinigų į mėnesį gaunama nepilnas 100 dol. Kai tuo tarpu vidutinės miško kirtėjo pajamos siekia 200 dol.

Mūsų tarpe yra vienas asmuo, buvęs Belgijos anglių kasyklose. Jo nuomone čia darbo sąlygos nepalyginamai geresnės — bent jau pilvu šliaužioti niekur netenka. Pati kasyklų vadovybė taip pat žmoniškesnė, nuoširdumo nepasigendam.

Tvirtesnės sveikatos vyrai gali daug pakelti. Dešimties mėnesių darbo sutartis nieko nenuvarys į kapus (nebent akmuo užkristų ant galvos!). Mūsiškiai visi nekantraudami laukia, kol prabėgs sutarties laikotarpis. Tada žada kitur darbo ieškotis, o, be to, vis seka politinių įvykių raidą, laukia įvykių, kurie suteiks laisvę ir mūsų tėvų namams.

Į kanadiečių klausimą, ar mes norime pasilikti Kanadoj, atsakom vienbalsiai: — Ne, važiuosim namo, kai tik kiti vėjai papūs. —Jie, žinoma, nesupranta, stebisi. Kanada, anot jų, didelių galimybių kraštas. Ir išaiškink jiems tada, kad mums ne doleriai rūpi, o mūsų senoji Lietuva! ...

Vyt. Kastytis.

Mūsų federalizmo konspektas: *(1)*

Atominės eros Europa

Po šio antrojo pasaulinio karo Europos ir viso pasaulio valstybių santykių kontūrai dar neišryškėjo. Esame naujos eros angoje, todėl pravartu mesti keletą minčių dėl ateities tautų santykių ir valstybių bendradarbiavimo.

Čia patiekiame savo skaitytojams apsvarstymui ir pasisakymui mūsų Paryžiaus bendradarbio eilę straipsnių Baltijos valstybių federacijos klausimais.

Red.

Atominės eros sąvoka šiandien dar tebėra metafora. Bet jeigu atidžiau paklausysime, ką apie tai jau kalba ir kaip galvoja dalyko žinovai, didieji pasaulio mokslininkai, karo reikalų specialistai, politikai ir publicistai, nesunkiai įsitikinsime, kad ši graži metafora netrukus virš labai proziška ir apčiuopiama realybe. Ir dar klausimas, ar atominė era nebus jau prasidėjusi dabar, savo raidiška reikšme ..

Kaip atlaisvintoji atomo energija pareiškia didingą sprogdinančią galią, taip atominė era atskleidžia mums naują epochą, pasireikšiančią labai radikaliomis permainomis žmonijos tarptautiniame ir tautiniame gyvenime. Neatrodo, kad būtų perankstyva ir Baltijos tautų vaikams su tuo susipažinti, įsisąmoninti, priprasti ir laiku pasiruošti tos naujosios ateisimos gadynės nepermaldaujamiems reikalavimams.

Jeigu paliksime nuošalėje mokslinį ir militarinį atominės eros aspektą, prie kurio plėtojimosi mes neturime sąlygų šiuo tarpu prisidėti, tai politinis aspektas visus mus lygiai liečia, ir mūsų rolė čia, proporcingai mūsų pajėgumui, yra pilnai įmanoma.

Atsakingų politikos vyrų pareiškimai ir vis gausiau pasirodanti politinė publicistika išskiria, tarp kita ko, tris atvejus, kuriais atominė era neišvengiamai turės revoliucijonizuoti pasaulį ir tautų santykius.

Pirma, — atominė era žymiai kitoniškon plotmėn pastato tautų ir valstybių saugumo klausimą. Teritorijų priklausomybė, strateginės sienos, militariniai atsparos punktai bei bazės, net kariniai tarpusavio pagalbos paktai ir panašios kombinacijos dabar gresia pakibti ore, kadangi dešimts ar šimtas vis stipresnių atominių bombų, nuleistų iš lėktuvo į kariaujančio krašto užnugarį, į jo svarbiausius karo pramonės, ūkio ar susisiekimo centrus, visus ligšiolinius tradicinius valstybės saugumo faktorius paverčia visiškai efemeriškais. Jei tautos nesuras būdų greitai pasiekti saugumo problemos išsprendimo visapasauline plotme, tai mažų mažiausia jis turės būti reguliuojamas bent ištiso kontinento, ar bent labai stambių regionalinių susigrupavimų plotmėje.

Antra, — su saugumo problemos radikaliu pasikeitimu, automatiškai kinta tautų ir valstybių suverenumo problema. Nevaržomo valstybių suverenumo principo atakavimas prasidėjo nuo to laiko, kai žmonija pradėjo ieškoti ir rasti bendrus tarptautinius organizmus, reguliuojančius tautų savitarpio santykius (ypač nuo Haagos konvencijų laikų, nuo ženeviškės Tautų Sąjungos, dabar Jungtinių Tautų Organizacijos..) Išskyrus Sovietų Rusiją, kuri šiuo metu suverenumo klausimais atstovauja pačią reakcinieriškiausią liniją, beveik visų kitų pasaulio tautų vadovaujantieji politikai ima sutikti ir net daugiau ar mažiau energingai propaguoja neriboto suverenumo principo suvaržymą, kitais žodžiais — neriboto suverenumo atsižadėjimo principą, žymią jo dalį deleguojant tarptautiniams organizmams. Už tai jau ne kartą pasisakė net tokio tradiciškai egojistinio krašto, kaip Didžiosios Britanijos politikai (Edenas, Bevinas ...). Neminėsime, kiek palankumo tam naujam principui matome taip pat tradiciškai izoliacionistinėje Amerikoje. Jeigu tokių stambių imperijų pažiūra tuo klausimu ima taip revoliucingai keistis, tai mažesniųjų ir mažųjų valstybių nevaržomo suverenumo principo laikymasis neišvengiamai taps dar labiau atgyventa ir praktiškai nepritaikoma fikcija. Tų tautų ir valstybių santykiai taip pat turės radikaliai keistis. Tad būtų naudinga tai iš anksto suprasti ir priprasti, idant būtų galima valingai prisidėti prie tos raidos proceso, o ne vilktis iš užpakalio, kada vistiek prie to būsi priverstas, tik gal tau mažiausiai patogiu laiku ir nepalankiausiomis aplinkybėmis.

Trečia, — saugumo ir suverenumo problemų pakitimas tuo pačiu ruožtu turi atsiliepti tautų socialinio gyvenimo raidoje, plačiausia to žodžio prasme. Ūkiniai santykiai, gamybos organizacija, prekyba, gyvenimo standartų pusiausvyra, žaliavų, darbo jėgos, prekių ir gėrybių mainai ir visas kitas gilus tautų socialinio gyvenimo kompleksas, atominės eros dominantų veikiamas ir rikiuojamas, turės versti tautas dar daugiau suglaudinti visokiariopą bendradarbiavimą. Jokiu atveju tas procesas negalės būti palankus mažų, parapijinių suverenumų, mažų valstybėlių, muitų ir kitokiomis tvorelėmis apsitvėrusių, principo gajumui, kaip lygiai ekskliuzyvaus, siauro nacionalizmo kultui. Tarptautinė bendruomenė, be tautinių skirtumų, viena „pasaulinė pilietybė" yra ir, tur būt, amžinai liks tik svajojamoji chimera. Dėl to dar galima galvos perdaug nelaužyti. Bet tautinių giminių būrimasis į platesnius sambūrius, į stambesnius politinius ir adminsitracinius vienetus, rikiuojantis pagal jų bendrus politinius, geografinius, ūkinius, socialinius ir dvasinius reikalavimus, — jeigu dar sakytumėt nėra, tai neišvengiamai bus vienas iš pačių svarbiausių prasidėjusios atominės eros kategoriškų imperatyvų.

Jei Europos mažosios tautos ir valstybės, ypač Balkanuose, prie Baltijos jūros, taipgi Europos centre ir į rytus nuo Lamanšo tų išvadų laiku nepadarys ir tam visais atžvilgiais nepasiruoš, ne viena iš tų mažųjų tautų bus nutrinta ir malte sumalta, — nežiūrint, kokius gražius principus beskelbtų mūsų 20-sis ir ateinantis 21-sis šimtmetis.

Kaip dalykai yra dabar pakrypę, tai ypač Baltijos tautoms, mano giliausiu įsitikinimu, skamba kaip tikras memento mori. Ir svarbiausias, jei ne vienintėlis šansas mūsų gyvybingame atsakyme čia tebūtų — mūsų federalizmas. Tad ir norėčiau mėginti paliesti šią problemą keliais konspektiškais bruožais.

Bronys Raila

Studentų metraščio reikalu

Dabartiniu metu užsienyje studijuoja virš 2000 lietuvių studentų. Mūsų akademinio gyvenimo istorijoje yra tai didelis ir labai reikšmingas įvykis. Niekados dar nėra tiek daug studijavę mūsų studentų užsienyje; užsienio studijos buvo prieš karą labai brangios ir nevisiems prieinamos. Tokiam dideliam jaunimo skaičiui užsienyje bestudijuojant, persikėlė čia viso akademinio gyvenimo svoris, visos tradicijos, siekimai ir idėjos. Mūsų studentai tremtyje reperezentuoja pilnumoje tikrą Lietuvos akademinį jaunimą.

Akademikai užsienyje ne tik studijuoja ir net tik semiasi mokslo žinių. Studentai užsiima plačia visuomenine veikla, organizuoja įvairius kultūrinius pobūvius ir parengimus savo ir užsieniečių tarpe, propaguoja lietuvišką kultūra užsienyje. Taip pat vyksta gyvas kultūrinis ir draugijinis gyvenimas savo tarpe ir visoje mūsų visuomenėje. Mūsų studentai yra judrūs ir veiklūs, apie juos daug girdėti.

Šis studijų ir kultūros darbas dirbamas jau trečiuosius metus. Per tą laiką susikūrė čia įvairios akademinės organizacijos, sambūriai, susidarė atskiros akademinės tradicijos, įvyko įvairūs, — dideli ir maži garsūs ir tylūs — kultūriniai pobūviai, koncertai, paskaitos, daug studentų baigė studijas, parašė įvairias disertacijas, atliko įvairius mokslo darbus, — žodžiu, nuveiktas didelis ir platus darbo baras. Visa tai įvyko čia tremtyje, šiose mums neįprastose sąlygose.

Tas platus darbas iki šiol dar nėra užfiksuotas. Yra išėję kai kurie akademiniai laikraščiai, kur randamos nuotrupos apie paskirų vienetų organizacinį gyvenimą. Trūksta tačiau bendro leidinio, kuriame būtų atvaizduotas bendras organizacinis studentijos gyvenimas tremtyje, studijų sąlygos ir rezultatai, nuveiktų darbai, susidariusios tradicijos. Taip pat nėra dar niekur atvaizduota mūsų universitetų ir studentų kovos ir studijų keliai okupacijų metais, ypatingai gi universitetų uždarymas ir profesorių bei studentų politinė ir mokslinė pogrindžio veikla. Visi tie faktai turėtų būti atvaizduoti ir smulkai atpasakoti, nes jie yra tikrai skelbtini. Juk okupacijų metais universitetai ir akademinis jaunimas buvo stipriausi kovos židiniai prieš okupantą.

Studentų metraščiui medžiagos yra pakankamai. Reikia tik ją surinkti, sugrupuoti ir paskelbti knygos forma. Darbas iš tikro nemažas, bet ne toks jau sunkus, kaip galėtų atrodyti. Dabartinėmis sąlygomis galima jį nuveikti, nekelia jis jokių nenugalimų kliūčių. „Studentų Metraščio" mintis buvo jau seniai iškelta. Buvo skelbiama spaudoje, prašoma siųsti rašinius ir pranešimus. Pereitais metais sumanymas buvo vėl iškilęs ir atrodė, kad darbas bus greit nuveiktas. Leidėjų buvau informuotas, kad metraštis numatoma išleisti dar 1947 metais. Iki šiol dar neteko girdėti, kad metraštis būtų išleistas. Gyvendamas Austrijoje nežinau, kaip toli yra paslinkę organizaciniai darbai. Kaip toli tačiau darbai bebūtų pažengę, kreipiuos tuo keliu į Centrinę Lietuvių Studentų Atstovybę Vokietijoje, kviesdamas Metraštį šiais metais tikrai išleisti. Manau, kad tuo kvietimu atstovauju taip pat daugelio collegų nuomonę. Šis darbas tenka atlikti Centrinei Studentų Atstovybei Vokietijoje, kadangi ji jungia didžiausią studentų skaičių ir praktiškai atstovauja visų lietuvių studentų reikalus tremtyje.

Studentų Metraščio išleidimui, manau, pritaria taip pat senesnioji mūsų karta ir mūsų profesoriai. Tam pritarimui esant galima būtų gauti taip pat materialinę paramą, kuri metraščio išleidimui yra reikalinga.

Studentų Metraščio reikalingumu tad niekas neabejoja. Studentams metraščio išleidimas yra garbės reikalas. Puikiai veikia žurnalistai, didelį darbą nuveikia rašytojai ir kultūrininkai. Studentai neturėtų atsilikti nuo to bendro kultūrinio darbo; juk sakoma, kad akademinis jaunimas visuomet budavo gyviausias ir jautriausias mūsų tautos klausimais. Įrodykim tad tą mūsų gyvumą!

Baigiant tad tenka tik palinkėti Centrinei Studentų Atstovybei intensyvaus ir sėkmingo darbo ir laukti greito „Studentų Metraščio pasirodymo.

Dr. J. B.

PADĖKA

Bad Wörishofeno Apylinkės Lietuvių Komitetui, ypač komendantui p. Skirmontui, taip pat p. Simkui materialiai ir moraliai padėjusiems mylimam vyrui—tėveliui, **Jurgiui Kalveliui, mirus,** o tuo pačiu visiems, palydėjusiems velionį į amžinojo poilsio vietą, reiškia širdingiausią padėką

Žmona ir dukterys

Iš Amerikos lietuvių spaudos:

„Už geležinės uždangos"

Kaip praneša „Naujienos", tokiu pavadinimu pereitais metais Argentinos Lietuvių Centras Lietuvai išlaisvinti išleido knygą ispanų kalba. Nors techniniu požiūriu knygos išleidimas ne visai pasisekė. Taip pat sumaišyti knygos puslapiai, nenurodytas straipsnių vertėjas. 92 puslapių knygoje telpa įvairūs straipsniai. Pirmiausia, po įžangos žodžio patalpintas Lietuvos Socialdemokratų Partijos atsišaukimas (memorandumas) ir Lietuvos Krikščionių Demokratų partijos atsišaukimas. Toliau patalpinti: Lietuvos moterų organizacijų kolektyvo, lietuvių politinių kalinių, kalintų nacių kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose, buv. Lietuvos prezidento Dr. K. Griniaus, Lietuvių Žurnalistų Sąjungos atsišaukimai. Taip pat telpa K. Verax-Čibiro straipsnis „Žmonės be tėvynės" (šis straipsnis buvo patalpintas 1946 m. kovo mėn. 6 d. Argentinos katalikų dienraštyje „El Pueblo") ir dar kiti to pat autoriaus straipsniai talpinti anksčiau minimame dienraštyje. Šioje knygutėje tik vienas straipsnis „Lietuvių kova už laisvę" neturi pažymėjimo kas yra parašęs. Ši knygutė Pietų Amerikos lietuvių pastangomis yra platinama įtakingesnių asmenų tarpe. (vj)

A. DEVENIENĖ RAGINA AMERIKOS LIETUVIUS ATKREIPTI DĖMESĮ Į TREMTYJE ESANTĮ JAUNIMĄ

A. Devenienė belankydama tremtinių stovyklas Vakarų Europoje pagrindinai susipažino su tremtinių padėtimi ir savo straipsniuose, kuriuos dar rašė būdama Vokietijoje Amerikos lietuvių spaudoje siūlė įvairių būdu kaip galėtų Amerikos lietuviai padėti tremtiniams, o ypatingai prašo atkreipti dėmesį į tremtyje esantį jaunimą. Tuo reikalu viename straipsnyje rašo: „Mums Amerikos lietuviams tenka pagalvoti, ar mes, turintieji šeimas, negalėtume pasiimti savo globon po vieną jaunuolį ar jaunuolę tremtinį. Nedaug tas mums kainuotų finansiškai, bet mes turėtume išauklėtą sau artimą žmogų, kurį laiku supratome ir kuriam laiku padėjome. Tokių jaunuolių, kurie skursdami ir badaudami žut būt, nori pabaigti mokslus, susirašiau pas save ne vieną. Jie prašė Amerikoje savo tautiečių tarpe surasti tokius geradarius, kurie kas mėnesį atsiųstų jiems į Vokietiją kelių dolerių vertės siuntinuką iš maisto produktų, o jie iš to siuntinuko pragyventų ir baigtų mokslą. Tas jų prašymas turi realaus pagrindo, nes gaudami kas mėnesį kelių dolerių vertės siuntinuką, jie tikrai galėtų mokytis pakenčiamose sąlygose..." (vj)

APIE SENIAUSĮ LIETUVĮ ATLETĄ AMERIKOJE

„Naujienos" praneša, kad šiuo metu Čikagoje sudarytas komitetas pagerbimui seniausio lietuvio atleto Frank Norkaus Amerikoje. Jis šiais metais švenčia 70 metų amžiaus ir 45 m. sportinės veiklos sukaktuves. Frank Norkus pirmą kartą sportinėje veikloje kaipo atletas pasireiškė 1902 metais Rygoje per lietuvių draugijos „Žaislas" suruoštą jam skirtą pasirodymą. Jo išgarsinimui Rygos mieste buvo išklijuoti skelbimai, kuriuose buvo skelbiama, kad pasirodys toks stipruolis, kuris ant savo krūtinės išlaikys pijaniną ir dar su skambintoju išlaikys ant krūtinės priekalą su 2 žmonėmis, kurie kals geležį. Su nuoga ranka perkals vinimis 2½ colių storumo lentą ir dar po to dalyvaus imtynėse. Jis dėl savo stiprumo nepaprastai garsėjo ir kiek vėliau buvo pramintas stipruolių karaliumi. Savo stiprumą Europoje garsino iki 1913 m., o tais metais išvyko į Ameriką. Amerikoje apvažiavo beveik visas lietuvių kolonijas ir stebino žmones savo raumeningu kūnu ir nepaprasta sveikata. Dabar jis yra jau senatvėje ir draugų būrelis pagerbs jį už sėkmingą sportinę veiklą. (vj).

Naujos galimybės išvykti iš Vokietijos

PCIRO iš Heidelbergo praneša, kad paskutinis DP emigracijos projektas į Kanadą liečia 700 asmenų, kuriuos numato įjungti Ontario hidroelektrinių stočių statybos darbams. Pusė iš jų turi būti profesiniai paruošti staliai, bet likusieji numatomi fiziniam darbui darbininkai. Trijų vyrų komisija, kuri atvyko iš Kanados, šiuo metu parenka savanorius darbininkus nuo 20—50 metų amžiaus. Darbams priima viengungius ir vedusius, bet šeimos nariai galės išvykti tik po to, kai darbininkai bus įjungti naujose darbovietėse.

Artimiausiu laiku į Kanadą vyks dar sekančios registracijos 1) Kanados piliečių artimųjų (be kvotos), 2) cukrinių runkelių darbininkus (be kvotos), 3) žemės ūkio darbininkus (be kvotos), 4) žydus našlaičius iš JAV zonos, 5) miško darbininkus — 1000 asmenų, 6) namų ruošos darbininkių— 500 asmenų, 7) tekstilės pramonei — 950 asmenų, 8) statybos darbininkų, 9) stalius ir 10) kalnų pramonės darbininkų. Trečias ir šeštas punktas taikomi tik viengungiams, gi 7 ir 10 šeimoms. 7, 8 ir 9 nurodytuose punktuose darbams gali registruotis viengungiai, kurių artimieji galėtų atvykti vėliau.

Montrealio banko prezidentas akcininkų metiniame suvažiavime pareikalavęs naujos įvažiavimo programos. Būtina padidinti Kanados gyventojų skaičių ir sumažinti išlaidas Europos pagalbai. Kanada esąs kraštas su pakankama erdve, kad ten rastų pragyvenimą tūkstančiai Europos pabėgėlių. (L. Z. Nr. 5)

NAUJAI ATVYKUSIEJI Į KANADĄ GALI PARSIKVIESTI IR SAVO GIMINES

Energingas Kanados latvis A. Karlsons, teiraudamasis apie naujų tautiečių giminių likimą Vokietijoje, gavo PCIRO Kanados skyriaus Ottavoje (100 Sparks Street) operatyvinės dalies vedėjo James Collio laišką, kuriame jis praneša sekantį.

Išvietintieji asmenys, kurie atvyko į Kanadą eilinės darbo parūpinimo schemos rėmuose, gali reikalauti savo šeimos narių perkėlimo nuo to momento, kai jie bus pajėgūs sumokėti transporto išlaidas ir duoti išlaikymą po atvykimo į Kanadą. Šiam tikslui turi užpildyti klausimų lapą, kuris gaunamas imigracijos skyriuje Toronte (Imigration Branch Office on Front Street, Toronto). Kelionė kainuoja apie 227 dolerių, vaikams nuo 5—12 metų amžiaus pusė kainos. Minėtoji organizacija pareikalauja grąžinti pinigus, kai sužino, jog šeimos narys jau yra pakeliui į Kanadą.

Kadangi įvažiavimas Kanadon suvaržytas, sakoma, kad įvažiavimas gali užtrukti iki 6 mėnesių. Įteikiant prašymą imigracijos departamentui reikia nurodyti, kada prašytojas atvyko Kanadon ir ką jis veikia. (L., Z. Nr. 4)

Mūsų užtarėjų ir bičiulių skaičius auga

Weidenas. Sujaudinti skaitėme „Mintyje" platų reportažą iš Paryžiaus apie įvykusį prispaustųjų tautų mitingą Wagramo salėje 1947. X. 28 d. Šis istorinis įvykis parodė, kad ne tik mes vieni, bet ir daugelis tautų asmenybių stoja į kovą su priespauda ir apgaule. Tiems mūsų užtarėjams ir bičiuliams visų lietuvių širdys yra pilnos dėkingumo ir pagarbos. Panašių jausmų skatinamas, Weideno lietuvių apylinkės komitetas dar pr. m. lapkričio mėn. pasiuntė Prancūzijos buv. senatoriui M. Gustave Gautherot sveikinimus ir padėką ir štai dabar iš senatoriaus gautas nuoširdus laiškas.

Savo laiške senatorius M. G. Gautherot pažymi, kad jis visų didžiausią dėmesį kreipia į tuos tautiečius, kurie kenčia už „geležinės uždangos". Jis prašo pranešti, kiek komitetas norėtų gauti leidinių, minimų atsiųstuose atsišaukimuose, ir žada su mumis palaikyti nuolatinį ryšį.

Ta pačia proga reikia priminti, kad Weideno apyl. Komitetas savo sveikinimus ir padėką yra pasiuntęs ir mūsų tautos gerajam bičiuliui prof. G. Matore, vaizdingai nušvietusiam prispaustųjų tautų mitinge Baltijos tautų tragediją. Jam parašyta lietuviškai, todėl ir jo atsakymas laukiamas mūsų gimtąja kalba. L. E-tas.

Tersia lietuvių vardą

Rio de Janeiro (Dena-INS). Laikraštis „Diario da Notte" skelbia, kad Brazilijoje yra susektas sąmokslas, kurio tikslas buvo komunistinis įsiviešpatavimas Pietų Amerikoje. Kartu buvo konfiskuoti Belgrado kominformo dokumentai, nustatą devynių punktų programą dėl stiprinimo komunistinės įtakos Pietų Amerikoje ir dėl rėmimo sovietų užsienių politikos.

Suimta devyni asmenys, jų tarpe penki lietuviai. Iš dokumentų aiškėja, kad į Pietų Ameriką imigravę Baltijos kraštų pabėgėliai turėjo sudaryti sąmokslo branduolį. Jų vyriausioji būstinė turėjo būti Sao Paolo steite ir jie turėjo tampriai bendradarbiauti su Brazilijos komunistų lyderiu Luizu Carlos Prestesu.

Pagal tą devynių punktų programą į visas Pietų Amerikos vyriausybes turėjo būti padarytas spaudimas, kad jos nutrauktų diplomatinius santykius su Franco Ispanija ir, kad neįsileistų daugiau pabėgėlių iš Europos. Be to dar Brazilijos vyriausybė turėjo būti paveikta, kad visiems „pažangiosios spaudos atstovams visiška spaudos laisvė" būtų užtikrinta.

Atviras laiškas III-jo studentų suvažiavimo reikalu

Po III-jo studentų suvažiavimo Augsburge, kuris įvyko 1947 m. lapkričio mėn. 21—22 d. d. tuoj pasklido daugely stovyklų gandai esą dalis suvažiavimo atstovų pasisakė prieš pamaldų laikymą suvažiavimo metu.

Pradžioj atrodė, kad tai yra keleto nesąmoningų asmenų paskalai į kuriuos visai neverta kreipti dėmesio. Tačiau ilgainiui šie paskalai nesiliovė ir dabar tenka konstatuoti, kad šią melagingą, studentijos vieningumą ardančią ir jos vardą žeminančią propagandą varo vienos srovės žmonės visai sąmoningai, turėdami tam tikrus tikslus. Kad taip iš tikrųjų yra galima paminėti keletą faktų. Münchene, Kalėdų antrą dieną kunigas iš sakyklos per pamokslą pareiškė kad „viena studentų organizacija per III-jį studentų suvažiavimą Augsburge pasisakė prieš pamaldų laikymą" suvažiavimo metu...

Vienas teisės daktaras Erlangene lietuvių visuomenėj skleidė propagandą, kad studentų suvažiavimas buvo nusistatęs prieš pamaldų laikymą už mūsų kariuomenę! (Mat suvažiavimo data sutapo su kariuomenės šventės minėjimu). Yra buvę ir kitose stovyklose panašių dalykų.

Kaip III-jo studentų suvažiavimo prezidiumo pirmininkas, norėdamas užkirsti kelią sąmoningam ir organizuotam visuomenės klaidinimui ir nedalyvavusios suvažiavime studentijos kiršinimui vardan tiesos pareiškiu:

1. Suvažiavimo metu nei vienas atstovas nėra pasisakęs prieš pamaldų laikymą. Trumpas pasikeitimas nuomonėmis įvyko tik dėl to, ar pamaldas įtraukti į dienotvarkę ar apie jų laikymą tik pranešti suvažiavimui. Kadangi paaiškėjo, jog suvažiavimas buvo įvairių religijų atstovai, tad grynai iš formalios pusės pamaldos į dienotvarkę nebuvo įtrauktos, o suvažiavimas pavedė prezidiumui, kai paaiškės pamaldų laikymo vieta ir data apie tai paskelbti suvažiavimui. Suvažiavimo prezidiumas taj ir atliko ir pamaldos lapkričio mėn. 22 d. ryte buvo atlaikytos.

2. Kad ne tik jokia organizacija, bet ir nei vienas atstovas nebuvo prieš pamaldas nusistatęs, tad matyti ir iš to, jog suvažiavimas niekam neprieštaraujant nutarė savo rytinį posėdį pradėti vėliau kaip buvo darbų tvarkoj numatyta, kad galėtų būti atlaikytos pamaldos, dėl kurių buvo susitarta su vietos dvasiškiu.

3. Pamaldos buvo laikomos už žuvusius ir mirusius studentus, bet ne kariuomenės šventės proga, ir bendrai suvažiavime apie kariuomenę visiškai nebuvo kalbėta, tad čia jau minėtų propagandistų gandai esą studentai nenorėję pamaldų laikymo kariuomenės šventės proga, yra grynos fantazijos kūrinys.

4. Į suvažiavimą atvyko atstovai ne nuo paskirų studentų organizacijų, bet nuo visos studentijos: organizuotos ir neorganizuotos. Diskusijose dalyvavę atstovai nei vienas nekalbėjo organizacijų vardu, bet tik kaip atstovų vardu. Taigi teigimas, kad suvažiavime viena ar kita studentų organizacija buvo tokio ar kitokio nusistatymo yra tikras absurdas.

Aš manau, kad dabar kai kuriose stovyklose vesta propaganda, plyginus su suvažiavimo tikraisiais nutarimais ir pasisakymais kiekvienas galės pats sau susidaryti teisingą nuomonę čia iškeltuoju klausimu.

Baigiant tenka tik apgailestauti, kad nežiūrint darnaus bendradarbiavimo ir geros nuotaikos, kuri viešpatavo suvažiavimo metu, vis tik atsirado žmonių bandžiusių viską ardyti ir griauti, tačiau galima iš anksto pasakyti, kad jų pastangos liks be vaisių

J. P. Kedys
III stud. suv. pirmininkas

Augustdorfo stovyklos kronika

— Gyvename 12 km. nuo miesto Detmoldo (br. zona). Susisiekimas su juo kelius. Į autobusą dažnai patekti nepavyksta, o iki tramvajaus (Pivitscheide) tenka eiti apie 3½ km.

— Nors stovykloje gyvena keletas dailininkų-solistų, bet jų pasirodymai jau ilgesnį laiką neįvyksta, o lietuvių kolonija trokšte trokšta meninio peno. Labai retai (išskyrus vargonaujantį) išgirstame juos ir per pamaldas. Kiekviena menininkų gastrolė čia būtų labai laukiama. Lietuviai čia labai išsiilgę kultūringų pramogų. Tad nenuostabu, kad pradžios mokyklos per Kalėdas suruošta eglutė sutraukė ir daug suaugusių.

— Kadangi Augustdorfas „atskirtas nuo pasaulio", tai didelio pasisekimo sulaukia kino seansai. Kiną nuo kurio laiko atidarė latviai, atgabenę aparatūrą iš kitur. Didelė iki 600 barako salė beveik visada pilnutėlė. Rodomos 2 filmos į savaitę.

— Čia nėra retenybė, kad kai kurio maisto normos neatiduodamos po kelias savaites. Kalėdoms buvo didelis džiaugsmas, kai sviestas buvo atiduotas iš karto už 4 savaites.

— Prieš kurį laiką buvo susirgęs būk tai „vaikų paralyžium" mažas lenkų vaikas. Turėjome dviejų savaičių karantiną. Darbo žmonės turėjo leidimus išeiti iš stovyklos. Kiti pasiekdavo Detmoldą pėsti, nes juos vokiečiai, aiškindamiesi karantino buvimu, išstumdavo ir iš autobuso, ir iš tramvajaus. (s. alm.)

AKIMIRKSNIŲ KRONIKA

Kai didvyriai miršta

Auksiniais Lietuvos laikais, kada ąžuolynų žinyčiose šventoji ugnis amžinai degė, kai pavasario Dievas Patrimpas laukus laimino, kuomet ąžuolinėse pilyse midus upeliais tekėjo, kai mirdavo ar kare nuo priešo rankos krisdavo didvyris, jam supildavo didžiulį kalną. Kepurėmis, saujomis sunešdavo žmonės žemės, ir kalnas iškildavo virš tamsiai žalių girių pažvelgti į padanges, kur bus nukeliavusi didvyrio dvasia, eiklaus, drauge kalne palaidoto, žirgo nunešta.

Visa Lietuva nusėta tokiais kalnais. Vieni jų dar ir šiandieną skambiais vardais vadinami, kitų vardai seniai užmiršti, o dar kiti jau išarti ir liūliuojančiais rugiais užsėti. Iš tų kalnų stiprybę semiame. Tai jų pasakose, motutės sengalvėlės prieblandoje sekamose, gyvena lietuviškoji dvasia, su pasakos žodžiais lašas po lašo įsiliejanti į papūrgalvio širdį, kad joje suliepsnotų amžina ugnimi, niekuomet negęstančia, kaip toji, kurią vaidilutės saugojo auksinės Lietuvos maldyklose.

* * *

Bėgo amžiai. Pasikeitė didvyriai. Nebejodinėjo ristais žirgais, nebesišvaistė plieno kardais, nebedžingėjo skambiais šarvais, nebegyveno aukštose pilyse. Vyžomis apsiavę, rudinėmis apsisiautę per Nemuną didvyriai brido ir nešė kuo kurstyti begęstančią amžinąją ugnį lietuvio širdyje, kad ji visai neišblėstų.

Jei Nemuno pakrantėje kliudydavo juos kulka palaidūnė, niekas jiems kalnų nebepildavo. Gerai, jei motušė apraudodavo ir susirinkę artimieji tamsią naktį pašnibždom apgiedodavo, galūlaukio kapinaitėse paguldydami greta senolių kaulų. O kiek didvyrių ir tos laimės neteko? Kiek jų guli tūose kraštuose, kurie šiandien vadinami Kazachstanu, Vorkūta, Altajumi, seniau vadintuose bendruoju Sibiro vardu? Gal ir pastatė maloni ranka tuomet ant jų kapo kryželį, bet jis seniai supuvo, ir mūsų broliai, ten skurdo dienas benešdami, ir ženklo jų neužtinka, gal tik širdyje pamini, toje širdyje, kuri tų didvyrių darbais tebedega amžinąja Lietuvos ugnim.

* * *

Ir vėl prabėgo metų metai. Laisvės alėja paskęsta juodais kaspinais perrištų trispalvių vėliavų miške. Gedulo maršo garsai nuaidi Ąžuolyno šakose ir Mickevičiaus slėnio dauburiuose. Rimty susikaupusi minia, išsivingiavusi nuo Nepriklausomybės aikštės ligi Vytauto prospekto, lydi Nepriklausomos Lietuvos didvyrį amžinam miegui. Jo juodą karstą guldo į geltoną smėlį, virš kurio išauga balto marmuro paminklas.

O Muziejaus sodelyje, prie Nežinomo Kareivio kapo, įsiliepsnoja amžinoji Lietuvos ugnis, kurią tas didvyris, gal būt, kardu ties Giedraičiais išlaisvino, gal būt, margais raštais nemigos naktim išrašė, gal būt, savo galva ir rankom iš sukčiausių pasaulio pynių laisvėn išnešė.

Nepriklausomo gyvenimo dienomis, kaip mokėjom, taip savo didvyrius pagerbėm ir pasistengėm jų vardus įamžinti ir jų nuveiktus darbus suskaičiuoti, kad mūsų karta ir ateinančios kartos turėtų iš kur stiprybės semtis amžinajai lietuvių ugniai kurstyti, kad ji vis skaidriau liepsnotų

* * *

Ir vėl prabėgo metai. Nevilties, kančios, kovos ir kraujo metai. Ne, jie neprabėgo. Jie šliaužia, jie eina, jie braunasi. Ir kas pasakys, kaip ilgai tie nuožmūs metai siautės lietuvių žemėje?! Metams bėgant, blėsta ir blėsta lietuvių amžinoji ugnis, o amžinoji Lietuvos dvasia, nerasdama vietos nei prie Nežinomojo Kareivio kapo, nei Gedimino kalne, grįžta į tamsiuosius gojus, kur ji prieš amžius gyveno, į kaimų trobeles, kur, anot poeto, „po stora miline neliauna plakus."

Ir vėl miršta didvyriai. Miršta tolimuose šiaurės kraštuose, miršta vergų kelionėje į juos, miršta kalėjimuose, miršta namuose, miršta plačiuosiuose laukuose ir miškų tankynėse. Kas jiems supils garbingus piliakalnius? Kas jiems pastatys kryželį? Kas jų žygius sužymės? Kas jų žodžius surašys, kad liktų mums, tiesos ištroškusiems, ir mūsų vaikams, būsimiems tiesos kūrėjams mūsų žemėje?

Ligi mūsų, tremtyje gyvenančios tautos dalelės, prasibrauna pro geležines, plienines ir kitokias, budriai saugomas, sienas tik tų didvyrių, deja, ne visų, vardai. Mūsų pareiga juos surašyti, sužymėti visą, kokia tik bėra galima, medžiagą apie jų gyvenimą ir darbus. Yra atklydusios žinios apie nuožmios rankos paliestus, ar ištremtus, ar nužudytus, ar kalinamus, rašytojus, kunigus, mokslininkus, visuomenės darbuotojus... Kas atžymės jų darbus? Kas aprašys jų gyvenimus? Vargu, ar ten, namuose, yra galimybė šitam darbui atlikti. Mes turėtume tai padaryti. Kad ir ne taip tobulai, kaip tatai atliktume būdami namuose, tačiau visuomet geriau, negu visai nieko, nes laikas bėga, o nubėgdamas palieka užmirštį... Nežinau, kieno iniciatyvai priklausytų šitas darbas, užtat ir keliu viešumon. Gal juo susidomės mūsų vykdomieji veiksniai? Gal besiorganizuojąs kultūros fondas? Gal rašytojų draugija? Gal kuri kita organizacija?

Mes iš praeities stiprybę semiame, o juk ir vakardiena — jau praeitis.

A. RŪKAS

Akademinio skautiško jaunimo suvažiavimo nutarimai

Mes, akademinis skautiškasis jaunimas tremtyje, susirinkęs 1947.XII.30—1948.I.8 d. d. savo suvažiavime — stovykloje svetimoje žemėje — Bavarijos Alpėse, dalyvaujant ir korp. „VYTIS" garbės nariams bei filisteriams, išklausęs eilę pranešimų skautiškosios ideologijos klausimais ir aptaręs aktualiuosius mūsų skautiškojo ir akademinio gyvenimo reikalus, vienbalsiai priėmėme šiuos nutarimus:

1. Nepasitenkinti vien skautiškų idealų prisiminimais, neieškoti naujų kelių, bet eiti tuo keliu, kurį jau turime: įgyvendinti skautų įstatus. Mūsų ideologija nurodo kelio gaires, bet tuo keliu turime eiti mes patys. Stengtis, kad sunkios sąlygos neužmuštų mūsų širdyse Artimo meilės, bet išugdytų ją dar didesnę. Įrodyti ne vien žodžiais, bet ir darbais, kad svarbiausias mūsų tikslas, kurį Dievas mums nurodė, yra tarnauti kitiems.

2. Nepasiduoti svetimoms žalingoms įtakoms, neužmiršti, kad šeima yra tautos gyvenimo pagrindas, patiems kurti tik lietuviškas šeimas, dėti visas pastangas, kad ir mūsų tautiečiai tik tokias šeimas kurtų.

3. Nešti tautiečiams taikos ir meilės dvasią, šalinti neapykantą ir palaikyti tvirtus ryšius sesių ir brolių tarpe akademiškame ir tolimesniame gyvenime.

4. Skaučių ir skautų akademiniai vienetai, kaip Lietuvos un-tų Studenčių Skaučių Draugovės ir korp. „Vyčio" tęsinys, tvirtai laikosi Lietuvoje jų sukurtų gyvenimo bei darbo tradicijų. Tremtyje jie visiškai subordinuojasi Akademinio Skautų Sąjūdžio (A. S. S.) organizacijos vadovybei, kuri koordinuoja santykius su LSS Seserija ir LSS Brolija.

5. Smerkdami mūsų tautiečių tremtyje tarpusavio partines rietenas, skaldančias mūsų tremtinių bendruomenę ir tuo silpninančias kovos dėl Lietuvos laisvės pozicijas, mes griežtai pasisakome prieš bet kurių mūsų politinių partijų mėginimus įtraukti į šią neretai nešvarią kovą mūsų akademinį skautiškąjį jaunimą ir skelbiame:

a) Skautų organizacija nėra kurios nors politinės partijos įrankis;

b) nė viena politinė partija neturi teisės skverbtis į jos eiles ar pajungti ją savo tikslams;

c) LSS nariai neturėtų aktyviai reikštis politinių partijų bei jų partinių organizacijų darbe;

d) LSS Tarybos Pirmija prašoma atkreipti į tai dėmesį.

6) Emigracijos atveju:

a) Dėti visas pastangas tęsti savo studijas svetur;

b) burtis į lietuviškus akademinius skautiškuosius vienetus visose šalyse;

c) palaikyti glaudžius ryšius su LSS, A. S. S. vadovybėmis ir su visais broliais bei sesėmis akademikais.

7. Visomis jėgomis vesti kovą dėl Lietuvos laisvės. Tremtyje ir emigracijoje visada atminti, kad čia ne mūsų žemė. Išmušus laisvės valandai, greičiausiu laiku pasiekti mūsų šventąjį kraštą, kuriam visada turime aukoti ir dirbti — iki paskutinio atodūsio.

Ad meliorem!

Fischenas—Allgäu, 1948.I.6. (seka parašai)

MINTIS

„The Thought" Lithuanian Newspaper Authorized by Headquaters European Command Civil Affairs Division * Appears 3 times weekly * Editor — in — Chief and authorised licensee: J. Vasaitis * Printed by Verlagsdruckerei Dietrich & Schuster G.m.b.H., Memmingen

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis. Redaktoriai: Henr. Žemelis ir Vl. Balsys Leista Vyr. JAV kariuomenės būstinės Europoje * Laikraštis išeina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais * Prenumerata mėn. RM. 10.—, atskiras numeris RM. 1.— * Prenumerata į užsienį, išskyrus Japoniją, Ispaniją ir Austriją, su persiuntimo išlaidomis RM. 15.— mėn. * Einam. sąskaita Volksbank Memmingen, e.G.m.b.H. Nr. 9149 ir Postscheckkonto München 14210. Adresas: „MINTIS", (13b) Memmingen, Schrannenplatz 6. Laiškams: Memmingen, Postfach 110.

Redakcija nesunaudotų rankraščių nesaugo * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Priimami skelbimai, tik iš anksto už juos apmokėjus * Skelbimai iki 10 petito eilučių RM. 20.—, toliau už kiekvieną eilutę po RM. 1.50 * Už skelbimų turinį redakcija neatsako * Redakcijos ir administracijos telef. Nr. 2677 * Nedarbo valandomis skambinti telef. Nr. 2546.

Ar gali arabai kariauti?

Arabai skelbia, kad jie pasipriešinsią ginklu Palestinos padalinimui. Tuo klausimu korespondentas D. Raymond laikraštyje „Reynods News" parašė straipsnį, kurį jis pradeda šiuo reikšmingu vieno arabo išsireiškimu: „Gali užtrukti dešimts arba ir penkiasdešimts metų, bet, anksčiau ar vėliau, mes išvysime iš Vidurinių Rytų imperializmą, ar jis būtų britiškas, amerikoniškas, prancūziškas ar rusiškas." Žmogus, kuris šiuos žodžius pasakė, nebuvo joks dykumos pranašas laukinėmis akimis, tuo pranašiškai išreikšdamas būsimą atsikeršijimą. Jis buvo arabas ir dėvėjo ne plačiuosius dykumos šeiko rūbus, bet miestišką juodai dryžuotą kostiumą. Kadaise, tai yra tiesa, jis buvo dykumos gyventojas ir Libijoje vadovavo sukilėliams prieš italų valdžią. O dabar, kai jis, sėdėdamas prieš mane, kalba be jokios aistros, objektyviai ir dogmatiškai, jis galėtų būti Canterbury archivyskupo asmeninis sekretorius, aiškinantis man savo dvasinio viršininko mandagiai įspėjančius žodžius. Iš tikrųjų jis buvo generalinis Arabų lygos sekretorius Azzam Paša. O lyga neseniai baigė savo konferencijas, kuriose buvo aptariami kariniai planai pasipriešinti Palestinos padalinimui.

„Istorija vystosi bangomis", tarė jis. „Kadaise arabai savo karo žygiuose vijo visus ir nužygiavo ligi pat Ispanijos. Sekanti banga atmetė juos atgal ir atnešė į Vidurinius Rytus Vakarų kultūrą bei imperializmą. Trečioji banga išsluos iš arabiško pasaulio visus imperializmo pėdsakus". Ir jis mostelėjo ranka, lyg norėdamas tuo veiksmu nušluoti ant jo stalo prisirinkusias dulkes.

Azzam Paša, būdamas Arabų lygos vadovu, yra daug prisidėjęs prie arabiškų valstybių junginio didėjimo. Prie to junginio priklauso: Egiptas, Saudi Arabija, Transjordanija, Irakas, Sirija, Libanonas ir Yemenas.

Arabų grasinimas karu su tikslu sutrukdyti žydiškos valstybės sudarymą Palestinoje yra šiuo metu rimtesnis veiksnys negu tai būtų buvę prieš kelis metus. Kiek betgi jų gresmė yra reali? Azzam Pašos vadovaujamos Arabų lygos yra teigiama, kad ji galėtų sumobilizuoti 230.000 vyrų. Reikalinga tačiau konstatuoti, kad arabų valstybės nepajėgtų iš jų padaryti moderniškos armijos, nors jos ir galėtų sumobilizuoti tokį skaičių.

Kai 1941 metais Irake įvyko Berlyno — Romos ašiai palankus sukilimas, Irako kariuomenė buvo sumušta per kelias savaites pernelyg neskaitlingų britų pajėgų, padedamų oro laivyno. O sumuštoji Irako kariuomenė buvo pačių anglų apmokyta. 1920 metais Ibd Saudo pajėgos brovėsi į Iraką ir Transjordaniją, bet jos buvo greit sumuštos ir išsklaidytos vien kelių angliškos aviacijos dalinių.

Didžiausią armiją arabiškame pasaulyje turi Egiptas, bet žinovų nurodomas 100.000 vyrų skaičius nėra laikomas rimtu. Kas kartą, kai Egiptas nori padidinti savo kariuomenę, jis yra varžomas tuo faktu, kad didesnė dalis šaukiamųjų vyrų kariškai tarnybai fiziškai netinka. Apie plataus masto arabiškų valstybių santarvės vedamą karą nėra nė ko galvoti. Tai ne rimta. Tas laikas, kad Islamo vėliava galėtų plevėsuoti priešą mušančios arabiškos armijos priešakyje, dar neatėjo. Ne tiktai nėra armijos, bet yra dar ir ginčijamasi dėl paties vėliavos nešėjo. Kiekviena valstybė, kuri siekia vadovybės arabiškų valstybių tarpe, norėtų, kad suvienytoms arabų pajėgoms vadovautų jos pastatytas vadas. O kurios valstybės siekia vadovavimo?

Visų pirma yra paminėtinas Egipto karalius Farukas. Jis yra toks pat arabas kaip ir visi kiti. Bet kadangi jis yra svarbiausio arabiškai kalbančio krašto vadovas, jis įsivaizduoja esąs Kalifo padėtyje.

Saudi Arabijos karalius Ibn Saudas yra kieto būdo ir valdo iš tikrųjų plačiausią arabišką karalystę, kuri apima beveik visą Arabiją, nors ji tėra beveik vien smėlio ir uolų dengiama. Jis yra drąsus, žiaurus ir gudrus. Savo valdovišką karierą jis pradėjo, užgrobdamas nuo turkų, su savo 40 brolių, 40 kupranugarių ir 40 šautuvų pagelba, pietinį Arabijos kampą. Už savo neutralumą per pirmąjį pasaulinį karą jis gavo iš britų 5000 svarų sterlingų į metus. Britai jį bet gi supykino, pripažindami jam priešingąją Hašimitų giminę kaimyninio Hedžaso valdovais. Iš Hedžaso užpultas, jis išvarė britams palankų karalių Husseiną iš Arabijos ir prijungė jo karalystę prie savo žemių.

Prieš antrąjį pasaulinį karą Ibn Saudas išnaudojo didžiausias valstybės gudriai vieną prieš kitą. Vokiečiai, italai ir japonai padarė jam įvairius pasiūlymus jo žemėje esančių naftos šaltinių eksploatacijai. Jis bet gi laukė tol, kad amerikiečiai pasiūlė jam daugiau, būtent pusantro milijono svarų sterlingų į metus, mokant auksu, ir dalyvavimą pelne. Tokiu būdu šiuo metu beveik visos jo pajamos paeina iš jo naftos šaltinių, kurie netiesioginiu būdu priklauso Standard Oil bendrovei. Kai kurios Arabų lygos valstybės mėgino jį paveikti, kad jis atsisakytų nuo JAV suteiktų naftos koncesijų. Jam beveik pasisekė pasiekti, kad tuo klausimu Amnano konferencijoje buvo susilaikyta nuo sprendimo. Neseniai jis pareiškė, kad jis laiko arabų-amerikiečių naftos bendrovę „savo bendrininku".

Britams jis yra išoriniai draugiškas. Bet jis nepamiršta, kad prieš dešimtį su viršum metų jis buvo kone karo padėtyje su Anglija, kuri jo priešininką buvo padariusi Hedžaso karaliumi. Ji jam užkirto ir kelią į šiaurę, padarydama jo priešininkų sūnus Transjordanijos ir Irako valdovais. Į šias valstybės jis turi teritorinių reikalavimų.

Ir Transjordanijos karalius Abdullah norėtų būti arabiškųjų valstybių vadovu. Jis norėtų sukurti iš šiaurinių valstybių Didžiąją Siriją, pats pasidarydamas jos karaliumi. Šis arabų blokas turėtų apimti Libanoną, Palestiną ir Transjordaniją. Šitoks blokas būtų rimtas priešas Ibn Saudo ir Faruko valdomoms sritims, tuo labiau, kad karalius Abdullah yra palaikomas ir finansuojamas anglų ir kadangi jo armija yra anglų apmokoma. Tatai reikia turėti omenyje, apsvarstant arabų karo dėl Palestinos galimybę. Karaliaus Abdullah nepasitikėjimas Ibn Saudu turėtų kokiu nors būdu būti pašalintas. Abdullah be abejo prisimena, kad Ibn Saudo kupranugarių ir arklių nešama kariuomenė buvo atvykusi į Transjordaniją pasiplėšti žemės ir, kad kovoje su ja jis turėjo šauktis Anglijos oro laivyno pagelbos. Ir jis dar nebus pamiršęs, kad jis nuo Ibn Saudo kardo gresmės turėjo bėgti vien naktiniuose marškiniuose.

Ką galėtų arabai daryti, jeigu jie imtųsi ginklu sulaikyti Palestinos padalinimą? Jie planuoja žygiuoti į Palestiną tuo momentu, kai britų kariuomenė ją apleis, ir tokiu būdu sutrukdyti žydų valstybės sudarymą. Yra klausimas, ar jie tai galėtų padaryti, jeigu į Palestiną būtų įvesta tarptautinė Jungtinių Tautų kariuomenė. Tuo tarpu nėra ženklų kad toji kariuomenė būtų įvedama. Tokiu atveju įvyktų neišvengiamas žydiškųjų ir arabiškųjų ginkluotų pajėgų susidūrimas. Toks susidūrimas nebūtų tiktai trumpas reikalas, nes žydai, nors jie ir yra mažumoje, yra daug geriau apginkluoti. O jeigu arabams net pasisektų užimti visą kraštą, tai jie vargiai galėtų atlikti tai, kas anglams nepasisekė, būtent sustabdyti teroristinius veiksmus, nes jų kariuomenė yra silpniau apginkluota bei apmokyta negu anglų. Prieš arabus tokiu atveju aktyviai atsistotų šalia 80.000 Haganah kovotojų visi Palestinoje gyveną žydai.

Didž. Britanijai ir JAV tai sudarytų nemalonių problemų. Britanija yra sudariusi su arabų valstybėmis sutartis; ji aprūpina jas ginklais, ir laiko jose militarines misijas, o kai kuriose iš jų ir oro bazes. Viena arabų valstybė yra Anglijos ir finansiškai remiama. Anglija galėtų arabų karines operacijas suparaližuoti, nutraukdama arabiškoms valstybėms tiekimą, atitraukdama iš jų savo karininkus ir sustabdydama finansinę paramą. Yra klausimas, ar Anglija tai darytų, nes ji tuo rizikuotų susipykti su visu arabiškuoju pasauliu. O ką darytų JAV? Ji lošė, žiūrėdama viena akimi į žydų balsus New Yorke, o kita akimi į jos didėjantį susidomėjimą Vidurinių Rytų nafta. Tol, kol D. Britanija nenustoja Palestinoje supti lopšio, tol JAV gali vaidinti tą dvigubą rolę. Bet tuo momentu, kai Britanija Palestiną apleis, Prezidentas Trumanas turės pasirinkti ar žydus, ar arabus ir tarp to, ką pasakys Jungtinės Tautos ir Standard Oil naftos bendrovė.

Nori gauti teisę areštuoti lenkus

Frankfurtas (Dena). Frankfurto miesto taryba nutarė kreiptis į amerikiečių karines įstaigas su prašymu, kad būtų leista vokiečių policijai reikale areštuoti lenkus. Kaipo pagrindas nurodoma pakartotini lenkų užpuldinėjimai prieš vokiečius.

GRIEŽTOS PRIEMONĖS PRIEŠ LENKUS DP FULDOJE.

Fulda (Dena). Fuldos policijos komendantas G. Rupperti pareiškė, kad, atsižvelgiant daugelio lenkų DP išsišokimų, ypatingai prieš vokiečių policiją, pritarus amerikiečių karinei valdžiai, bus imtasi griežtų priemonių. Rupperti pareiškė, kad karinė valdžia patikino, jog lenkams bus suvaržytas judėjimo laikas.

Roma (Dena-INS). Iš vienos DP stovyklos netoli Bari Italijoje, vyriausybė davė parėdymą ištremti 28 svetimšalius, daugiausia jugoslavus, kurie įsivėlė į vidaus neramumus.

Berlynas (Dena). Miesto taryba nutarė steigti aukštąją politikos mokyklą.

Berlynas (Dena). „Liaudies kongreso" nuolatinė komisija nutarė š m. kovo 18 d. sušaukti Berlyne naują „vokiečių liaudies kongresą".

———

TEISIAMA 120 GENEROLŲ

Neustadtas (Dena). Maždaug 120 vokiečių generolų ir gener. štabo karininkų yra pašaukta stoti prieš ypatingą denacifikavimo teismą Neustadte.

———

TOGLIATTI KALBA APIE „LIAUDIES" FRONTĄ"

Milanas (Dena/Reuter). Komunistų partijos kongreso baigiamajame posėdyje Palmiro Togliatti iškėlė reikalą bendros komunistų ir socialistų akcijos, kartu pažymėdamas, kad svarbiausiu komunistų uždaviniu yra Italijoj sukurti „demokratinį liaudies frontą".

* Togliatti vėl išrinktas Italijos komunistų generaliniu sekretorium.

Naujos sąlygos JAV lankytojams

Washingtonas (Dena/INS) JAV teisingumo ministeris Tomas Clarkas pasirašė keturis priedus prie įvažiavimo įstatymo, kurie įgalina griežčiau kontroliuoti užsieniečių lankytojų įvažiavimą ir jų veikimą lankymosi metu JAV. Tie priedai palies ir jau esančius Amerikoj užsieniečius, ir įsigalios maždaug po dviejų mėnesių.

Pagal naujus potvarkius, užsieniečiai turės kas trys mėnesiai imigracijos ir naturalizacijos įstaigose registruotis ir nurodyti savo adresus. Toliau bus suorganizuota 16 imigracijos apygardų, kurios bus atsakingos už užsieniečių patikrinimą ir sekimą. Tos apygardos turės pasikeisti tarp savęs informacija apie užsieniečių judėjimą. Lankymosi laikas užsieniečiams sutrumpinamas nuo metų iki pusės metų, jei lankytojas vienoj apygardoj sustos, bet jei jis norės lankytis keliose apygardose, lankymosi laikas sutrumpinamas iki 3 mėnesių. Visi įvažiuojantieji turi pasižadėti neužsiimti neleistina veikla.

Viena (Dena/INS). Du aukštesnieji JAV pasiuntinybėje Budapešte dirbą karininkai Papoje, Vengrijoje, buvo sulaikyti sovietų įstaigų ir nugabenti į Vieną. Sekantį rytą čia, be jokio paaiškinimo, buvo paleisti.

Minimi karininkai nuosavame automobilyje važiavo tarnybinėn kelionėn per Vengriją ir turėjo diplomatinius pasus, kurie teikė visišką judėjimo laisvę.

Netoli Papos yra sovietų aerodromas.

Washingtonas (Dena/Reuter). Amerikos prekybos ministerija praneša, kad nuo š. m. kovo 1 d. jūrų transportas nebūtino reikalingumo vertybėms bus žymiai apribotas. Tuo norima padėti Europos kraštams dolerių atsargas taupyti svarbių gėrybių transportui.

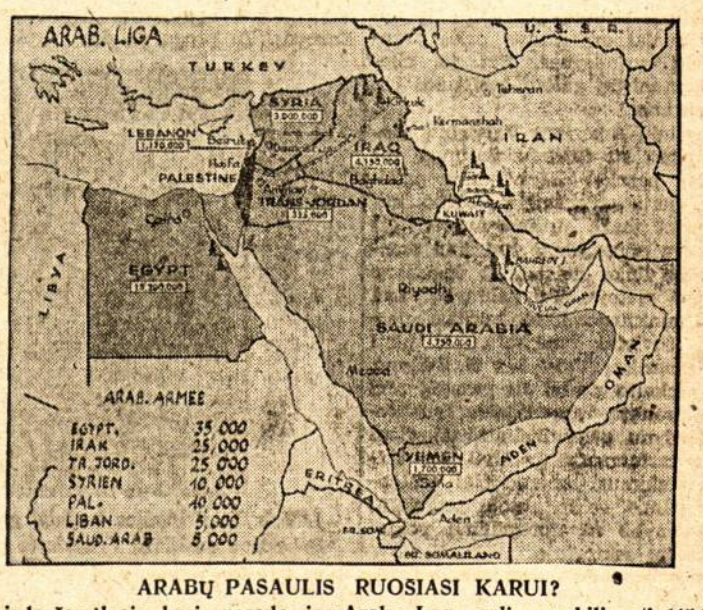

ARABŲ PASAULIS RUOSIASI KARUI?

Mūsų atvaizde žemėlapis, kuris parodo, jog Arabų Lyga gali sumobilizuoti 115.000 vyrų armiją. Toliau atskirų kraštų gyventojų skaičius ir žibalo šaltiniai. (Dena—NYT)

27

ERLE STANLEYS GARDNERIS

STAUGIAS SUO

ISVERTĖ T. V.

— Pažadėkit pasinaudoti tuo ginklu.

— Žinoma. Esu Bessie Forbsienės gynėjas ir pasistengsiu ginti jos reikalus galimai geriau.

— Bet kodėl nesmogti dabar? Ar ne lengviau laimėti bylą pirmiau, negu ji bus sudaryta?

Jis kantriai pakratė galvą.

— Ne šią bylą, Della. Kaltinimai prieš ją didesni, negu kas nors gali įsivaizduoti. Vadinas, gudrus žmogus gali sudaryti sunkią bylą. Nesiryžtu smogti, nežinodamas viso bylos stiprumo, nes aš galiu smogti tik vieną kartą. Tai atliksiu taip dramatiškai, kad vieno smūgio užteks. Pasistengiau pirmiausiai sudominti publiką Bessie Forbsiene. Svarbu palenkti publikos simpatijas.

— Žinot, ką tai reiškia palenkti publikos simpatijas moteriškei, kuri kaltinama žmogžudyste? — toliau dėstė Meisonas. — Jei padarysite klaidingą žingsnį, laikraščiai pasius specialius reporterius pas ją, kaip pas tigrę ar liūtę. Jie išlauš iš piršto ištisas skiltis apie jos tigriškas linijas, liūtės žvilgsnį jos akyse, slaptingą sužvėrėjimą, užmaskuotą po trapia išvaizda.

— Šiuo metu kaip tik maginu publikos dėmesį. Maginu publikos simpatijas. Noriu, kad publika skaitytų laikraščius ir įsivaizduotų, kad ši į kaltinimą įmesta, rafinuota moteriškė, kaltinama žmogžudyste, gali ir nori įrodyti savo nekaltybę, tik jai neleidžia to padaryti advokatas.

— Taip, tai užkariaus jai simpatijų, — tarė Della Streetaitė, tačiau tai mes šešėlį ant jūsų. Publika manys, kad jūs norit išmelžti kuo didesnį honorarą.

— Aš ir noriu, kad publika taip galvotų.

— Tai pakenks jūsų reputacijai.

Jis nesmagiai nusijuokė.

— Della, ką tik prieš valandėlę jūs puolėte mane, kad aš dedu per mažai pastangų dėl tos moters. Dabar pasikeitėt ir pradedat pulti mane, kad aš darau perdaug.

— Ne, netiesa. Tai galima padaryti kitu būdu. Nėra reikalo paaukoti savo reputaciją, kad apsaugotumėt ją.

Jis priėjo prie savo kabineto.

— Gink Dieve, aš to nenorėjau, bet kitos išeities nėra. Paskambink Pauliui Dreikui ir pakviesk jį čia. Noriu jį matyti.

Della Streetaitė linktelėjo, bet nepajudėjo prie telefono tol, kol kabinete durys neužsidarė. Tada ji griebė telefoną.

— Perris Meisonas nusviedė skrybėlę ant knygų lentynos ir ėmė vaikščioti pirmyn ir atgal. Jis dar tebevaikščiojo, kai Della Streetaitė atidarė duris ir pranešė: — Paulius Dreikas atvyko.

— Pasiųsk jį čia.

Paulius Dreikas įprastu tingiu žvilgsniu apžiūrėjo Perrį Meisoną.

— Dėl Dievo, vyreli, kada jūs miegat? — tarė nutęsdamas.

— Kodėl? — nusistebėjo Perris Meisonas.

— Perėitą naktį užtikau paties pėdsakus. Arba tiksliau sakant, mano vyrai užtiko, — tarė Dreikas.

— Porą valandų miegojau. Turkiška vonia ir nusiskutimas. To visiškai užtenka, turint bylą.

— Taip, — tarė Dreikas ir sukrito į didžiulę odinę kėdę, ir užmesdamas kojas ant atlošalo taip, kad jos laisvai maskatavo ore, — prašau cigaretę ir papasakok, kas naujo.

Meisonas padavė jam pokelį cigarečių ir degtuką

— Norit galybės patarnavimų.

—Jūs taip pat, — tarė Dreikas. — Visos privačios seklių agentūros buvo sukeltos ant kojų. Telegramų su įvairiausiomis netikromis informacijomis ir nekonkrečiais faktais, gavau daug daugiau, negu per savaitę galima būtų suviršinti.

— Ar suradote kokius nors Arturo Kartraito ir Paulos Kartraitienės pėdsakus?

— Jokių pėdsakų. Jie dingo nuo žemės paviršiaus. Dar daugiau, teiravomės visose taksi bendrovėse, kalbėjom su kiekvienu šoferiu ir nesuradom nė vieno, kuris būtų važiavęs į Milpaso Plentą 4889 tą rytą, kai ponia Kartraitienė paliko Folio namus.

— Ar nežinot, koks tai buvo automobilis?

— Ne. Telma Benton sako, kad tai buvęs paprastas taksi. Ji esanti tuo tikra, bet tokio taksi mes negalim rasti.

— Gal būt, šoferis meluoja?

— Gal būt, bet nepanašu.

Meisonas atsisėdo už stalo ir ėmė barbenti pirštų galais.

— Pauliau, Bessie Forbsienės byla bus laimėta.

— Žinoma. Bet turit leisti tai moteriškei kalbėti. Ko siekiat jos tylėjimu? Tai triukas, kuriuo naudojasi kalti arba užkietėję nusikaltėliai.

— Noriu įsitikinti, kad jūsų vyrams nepasiseks surasti Kartraito, kol ji nepapasakos savo istorijos.

— Kas čia bendro tarp tų dalykų? — nusistebėjo Dreikas. — Manot kad Kartraitas kaltas, ir norit užsitikrinti, kad jis yra ten, kur jo policija negali surasti tol, kol Bessie Forbsienė nurodys, kur jo ieškoti?

Perris Meisonas neatsakė nieko. Jis tylėjo. Po valandėlės ramiai mušdamas taktą dešiniu kumščiu į stalą, pradėjo.

— Pauliau visą įvykį galiu plačiai išdėstyti. Bet, norėdamas tai padaryti, turiu išnaudoti psichologinį momentą. Buvo reikalinga sužadinti visuomenės susidomėjimą, sudaryti dramatinę įtampą, o teisme smogsiu taip smarkiai, kad prokuroras nesuspės nė susigaudyti, o prisiekusieji jau paskelbs sprendimą.

— Manot, kad ta moteriškė bus teisiama?

— Taip, ji turės stoti į teismą

— Tačiau prokuroras nenori jos teisti. Jis nėra visai tikras, kad laimės. Jis nori, kad ji pati viską papasakotų.

Perris Meisonas kalbėjo palengva ir susijaudinęs. — Ta moteriškė bus teisiama ir, aišku, bus išteisinta. Bet tai nebus lengva.

— Rodos, kad jūs sakėt, kad galit plačiai atskleisti visą įvykį.

— Taip, bet tik kai galėsiu tinkamu laiku ir tinkamu būdu smogti. Aš noriu, kad tai būtų sensacija.

— Kodėl nepabandyti jos ištraukti preliminariniu apklausinėjimu?

— Ne, sutinku, kad ji būtų teisiama ir noriu, kad teisiamas būtų tuoj pat.

Paulius Dreikas papūtė dūmus ir pajuokiančiai pasižiūrėjo į advokatą.

— Koks tas ginklas, kurį turit ir niekam nerodot?

— Jei ir pasakyčiau, tikrai nepriskirtumėt jam daug reikšmės.

— Gerai, galit bandyti.

— Pasakysiu, nes jau pradėjau. Tas ginklas — tai staugiąs šuo.

— Pauliui Dreikui viptelėjo cigaretė iš dantų, ir jis spoksojo į Perrį Meisoną ištysusiu veidu. Iš jo akių pranyko tingaus jumoro atspalvis.

— Dėl Dievo meilės, argi vėl grįžtate prie to staugiančio šuns?

— Taip.

— Po galų, tai jau seniai išimta iš apyvartos. Šuo nustipo, o be to jis visai nestaugė.

Perris Meisonas atkakliai atkirto: — Noriu įrodyti, kad šuo staugė.

— Tačiau koks skirtumas?

— Labai didelis.

— Kaip ten bebūtų, tai kvailas prietaras. Niekas dėl to nebūtų jaudinęsis, išskyrus žmogų su nusilpusiais nervais kaip Kartraitas.

— Turiu įrodyti, — atkakliai ir įtikinančiai pabrėžė Perris Meisonas, — kad šuo staugė. Turiu tai faktais įrodyti. Vienintėlė įrodomoji medžiaga, kuria aš pasitikiu, yra Ah Vongas, kinietis virėjas.

— Bet juk Vongas sako, kad šuo nestaugė.

— Vongas turi pasakyti teisybę. Ar jis jau išgabentas?

— Šiandien išvyksta.

— Puiku. Einu pasirūpinti, kad jis gautų šaukimą kaip liudininkas ir būtų sulaikytas. Norėčiau, kad surastumėt gerą kinietį vertėją. Paveikit tą vertėją taip, kad jis suprastų, kodėl būtinai reikalinga, kad Ah Vongas pasakytų, jog šuo staugė.

— Vadinasi, noriu, kad jis pasakytų teisybę. Šuo tikrai staugė. Noriu tai įrodyti. Nesupraskit manęs klaidingai. Jei šuo nestaugė, tegu Ah Vongas pasako, kad nestaugė. Bet esu įsitikinęs, kad šuo staugė. Belieka tai įrodyti.

— Okej, — tarė Dreikas, — manau galima tai padaryti. Pažįstu keletą vyrų iš imigracijos įstaigos.

— Kitas dalykas, tęsė Perris Meisonas, — manau, būtų naudinga užpulti Ah Vongą tuo būdu, kad Klintonas Folis, arba jei norit Forbesas, yra kaltas Ah Vongo areštavimu. Manau, tai padarytų didelį įspūdį tam rytiečiui.

(Bus daugiau)